

2023
Nr. 2/14

Reformatų žinia

LIETUVOS EVANGELIKŲ REFORMATŲ KONSISTORIJOS APŽVALGINIS LEIDINYS

Viršelės. Buvę Lietuvos Reformatų Bažnyčios *Sinodo rūmai*.

Kompozicija ir dizainas dail. Aušrinės Bareikytės Čižikienės

TURINYS

R. Stankevičius	Sveikinimas LERB Sinodo suvažiavimo dalyviams	3
R. Stankevičius	Laisvės, teisės ir pareigos	4
H. Lahayne	Heidelbergo katekizmas ir reformatoriai apie Šventąją Dvasią	6
A. Naktinis	Sekminės	7
	Išrinkti Lietuvos evangelikų reformatų 374-ojo Sinodo suvažiavimo dalyviai	8
	<i>Iš reformatų istorijos</i>	
	<i>Pirmosios bangos Šveicarijos reformatoriai</i>	
R. Natka	Berchtoldas Halleris	10
R. Natka	Sebastianas Meyeris	11
	<i>Iš Lietuvos Reformatų Bažnyčios istorijos</i>	
A. Baublys	Reformatų Bažnyčios politika spaudos draudimo metais	12
R. Aukščionienė	Sinodo vadovybė	14
InfoRef_LT	Brastos spaustuvė	15
	<i>Naujos knygos</i>	
K. Krišukėnaitė	Inkvizicijos kalins – asmeninis karalių gydytojas	16
E. Jankauskaitė	Knyga apie Radvilų Kėdainius	17
	<i>Lietuvos Vienetos sinodų Aktai</i>	18
V. Aušra	Malda	18
	<i>IVYKIAI</i>	
	Naujuoju M. Lietuvos reikalų tarybos pirmininku išrinktas Kęstutis Pulokas	19
InfoRef_LT	Viešnios iš Vokietijos	20
	Talka Liepynės kapinėse	21
	<i>Reveransas Lietuvos Renesansui Klaipėdoje</i>	22
I. Skiauterytė	Panevėžiečiai kun. R. Moro tarnystės 40-mečio renginyje	22
InfoRef_LT	Koncertas <i>Laiškas Mamai</i> Kėdainių reformatų bažnyčioje	23
	Reformatų Sinodo rūmai Vilniuje	23
	Kėdainių klebonija tarnaus kilniam tikslui	25
	RIS batalionui suteiktas Kristupo Radvilos Perkūno vardas	25
	Martyno Mažvydo 460-osios mirties metinės	26
K. Bradūnas	Pamokykit ir mus	28
	<i>STOVYKLOS</i>	
	Stovyklos <i>NemRadas</i> vadovų susitikimas	29
L. Stanislavaitienė	Reformatų jaunimo stovykla kviečia	30
	Sporto stovykla <i>Daugiau nei pergalės</i>	30
	Nem. Radviliškio reformatų parapijos PADĖKA	31

Brangūs Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo suvažiavimo dalyviai – sinodalai, svečiai, tikėjimo namiškiai, mieli Kristaus sekėjai,

Minime, švenčiame, renkames jau į 374-ąjį Sinodo suvažiavimą Šventosios Trejybės vardu – taip nuo senųjų laikų pradedami svarbiausi Sinode priimti dokumentai: Kanonai ir memorialai – *In nomine sacrosanctae Trinitatis. Amen.*

Su malda ir padėka Trejybiniam Dievui turėtume pradėti ir kiekvieną mūsų veiksmą – darbą, kelionę, nakties poilsį, rytinį artėjančios dienos darbų apmąstymą.

Sinodo suvažiavimą kiekvienas skirtingai supranta: darbas, vargas, tarnystė, šventė. Ir jei mes vieni iš tų, kurie Sinodą lygina su sunkiu darbu ar net tokiu sunkiu, kuris priylgsta vargui, visgi, jei Jis iš Dievo ir Dievo garbei – tai jau šventė, džiaugsmas, palaima.

Sinodas – aukščiausia Lietuvos evangelikų reformatų valdžios institucija. Joje dalyvaujantys kartais tuo didžiuojasi. Jų pavardės ilgam išliks istoriniuose dokumentuose. Bet ar reikia didžiuotis?

Pirmiausia reikia prisiminti apie kiekvieno Sinodo suvažiavimo dalyvio atsakomybę. Kiekvienas dalyvis – dvasininkas, delegatas, kuratorius, Konsistorijos prezidentas ar generalinis superintendentas, Sinodo direktorius ar cenzorius – Sinode yra lygūs, balsavime turi po vieną balsą. Todėl turi labai atsakingai, sąžiningai ir apgalvotai naudoti Dievo ir Jo surinkimo suteiktus įgaliojimus visuose sprendimuose.

Juk ir evangelistas Lukas 16 skyriuje 10 eil. *Evangelijoje pagal Luką* primena: **Kas patikimas smulkmenose, tas patikimas ir dideliuose dalykuose, o kas neteisingas smulkmenose, tas neteisingas ir dideliuose dalykuose.**

90-joje psalmėje /Ps 90,17/ psalmininkas sako: **Tėbūna Viešpaties, mūsų Dievo, malonė su mumis! Padaryk mums sėkmingą mūsų rankų darbą, padaryk sėkmingą mūsų rankų darbą!** O mes maldoje dar pridėdame – ne tik rankų darbą padaryk sėkmingą, bet ir mūsų širdžių nuostatas, mūsų protus palaimink, kad ką bedarytume, darytume Tavo, Dieve, garbei ir pagal Tavo valią, nenukrypstant nuo Tavo Švento Žodžio tiesos.

Sveikinu 374-jo Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo dalyvius, linkėdamas išmintingų, sąžiningų sprendimų dideliuose ir mažuose šio suvažiavimo darbuose. Linkiu visiems ir kiekvienam būti patikimais mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus sekėjais ir Dievo Žodžio vykdytojais.

Gen. superintendentas kun. Raimondas Stankevičius

Laisvės, teisės ir pareigos

1 Kor 2,1-11: „Ar aš ne laisvas? ar aš ne apaštalas? argi nesu regėjęs mūsų Viešpaties Jėzaus? ar jūs ne mano darbo vaisius Viešpatyje? Jei kitiems ir nesu apaštalas, tai vis dėlto jums esu, ir mano apaštalytės patvirtinimas esate jūs Viešpatyje.

„Štai mano pasiteisinimas prieš tuos, kurie mane kaltina. Argi mes neturime teisės valgyti ir gerti? Ar mes neturime teisės vedžiotis su savimi tikinčiąją moterį kaip ir kiti apaštalai ir Viešpaties broliai bei Kefas? O gal tik aš ir Barnabas neturime teisės nedirbti rankų darbo? Kas gi tarnauja kariuomenėje už savo paties pinigų? kas sodina vynuogyną ir nevalgo jo vaisių? arba kas gano bandą ir neminta bandos pienu?

„Ar tai sakau vien pagal žmonių papročius? Argi to nesako ir Įstatymas? Mozės Įstatyme parašyta: Neužrišk snukio kuliančiam jaučiui! Bet argi Dievui terūpi jaučiai? ¹⁰O gal jis iš tiesų taiko mums? Juk dėl mūsų buvo parašyta, kad artojas turi arti su viltimi ir kūlėjas turi kulti su viltimi gauti savo dalį. ¹¹Jei jums pasėjome dvasinių gėrybių, tai argi didelis dalykas būtų pas jus pjauti medžiagintų?

Šiose Šventojo Rašto eilutėse apaštalas Paulius savo aiškinimą, mokymą, diskusiją perkelia nuo anksčiau nagrinėtų KRIKŠČIONIŠKŲ LAISVIŲ į KRIKŠČIONIŠKAS PAREIGAS.

Pirmojo laiško korintiečiams devintą skyrių Paulius pradeda užduodamas klausimą: **Ar aš ne laisvas?** Užduodamas šis klausimas Paulius patvirtina, kad jis irgi yra laisvas krikščionis, kad jis puikiai supranta krikščioniškos laisvės esmę ir tikrai gali naudotis tomis laisvėmis. Ir mes dažnai teigiame, jog esame laisvi ir nebūtinai kalbėdami apie krikščionio laisvę. Dažnai laisvę suprantame, kaip patogų, aprūpintą, orų gyvenimą. Ar tai tikrai laisvė? Krikščionio laisvė? Paulius turėdamas ir suprasdamas, kad gali naudotis krikščionio laisve, ne visada ja pasinaudoja. Nors Dievas šias laisves suteikė visiems krikščionims, dažnai Paulius atsisako jomis naudotis? Kodėl taip daro? Ar ir mes turime juo sekti?

Pirmiausiai turime suprasti priežastis, kodėl Paulius pasiruošęs atsisakyti galimybės naudotis patogiomis krikščioniškomis laisvėmis.

Tikriausiai kiekvienas pritars, kad Paulius savo supratimu, krikščioniška patirtimi, pažinimu turėjo žymiai daugiau laisvių nei *įprastas* krikščionis, paprastas mirtingasis, bet kuris iš mūsų – eilinis krikščionis. Kodėl? Nes jis buvo apaštalas. Viešpats jam davė tokias pareigas, tarnystę, užduotį! Nėgana to – jis buvo dar ir Korinto bažnyčios įkūrėjas, steigėjas. Nesunku suprasti, kad ir šiandien kiekvienas bet kokios organizacijos, įmonės ar partijos steigėjas, įkūrėjas ar vadovas visada turi svaresnį balsą. O Paulius toks buvo. Paulius buvo Korinto Bažnyčios steigėjas, Apaštalas, o korintiečiai – Pauliaus *apaštalytės patvirtinimas* arba *antspaudas*. Taigi, Paulius Korinte

tikrai turėjo daugiau laisvių ir teisių. Paulius buvo Korinto Bažnyčios lyderis.

Tačiau, net ir būdamas lyderiu, turėdamas pagarbą, pripažinimą, dideles galimybes ir visų pirma laisvės, Paulius jomis ne visada pasinaudodavo. Kodėl? Prisiminkime, ką Paulius kalbėjo kiek anksčiau, 8-jame skyriuje: **Vis dėlto žiūrėkite, kad jūsų laisvė netaptų papiktinimu silpniesiems.** (1 Kor 8,9) Apaštalas Paulius, būdamas krikščioniškos Bažnyčios lyderiu, kaip ir Jėzus, nesinaudoja savo krikščioniškomis laisvėmis, nes galvoja ne apie savo gerovę, patogumą, naudą, bet apie savo artimą, apie silpnesnius, mažesnius Kristuje. Jo mokyme, supratime. Paulius galvoja apie mažiau pažengusius ir neduoda galimybės papiktinimui iš jų pusės dėl savo laisvės.

Dar vienas labai svarbus aspektas, kad *Paulius nesinaudojo savo laisvėmis visiškai savanoriškai*. Visgi ne visi Paulių pripažino apaštalu, ne visiems jis buvo autoritetas ir tikrai daug buvo jį kaltinusių.

Pradėjęs mokymą apie *Krikščioniškas laisves*, toliau Paulius pereina prie krikščioniškų teisių ir pareigų. Krikščionys iš Dievo gavo ne tik laisvės, bet ir teises. Kuo jos skiriasi nuo laisvių? Paulius apie jas rašo jau antrojoje šiandienos skaitinio dalyje nuo 5 iki 11 eilutės.

Taigi, kuo skiriasi krikščionių *teisės* nuo *laisvių* ir kas jos yra?

8-jame *Pirmojo laiško korintiečiams* skyriuje išsiaiškinome, kad krikščionių laisvės, pradedant Naujuoju Testamentu, yra Senojo Testamento įstatymų pakeitimai ar išaiškinimai. Pakeitimas iš *ženklų* į Kristų davė puikią galimybę izraelitams suprasti apie šventumą – tikrą šventumą, kuris galimas tik Kristuje. Apie tai kalba ir vienas iš Reformacijos šūkių – *Solus Christus* – *Vien tik Kristuje*. Tai puikiai suprato Paulius, tą jis aiškino ir Korinto krikščionims, tą jis perduoda ir mums.

Švaraus ir nešvaraus maisto atskyrimas Senajame Testamente buvo šventėjimo ženklas, atskyrimo nuo pagonių ženklas. Šis atskyrimas buvo išorinis ir fizinis. Dabar Viešpats Jėzus Kristus, gyvasis Dievas mus šventina iš vidaus – dvasiniu būdu, jau mums tokio išorinio ir fizinio ženklo nebereikia, nebereikia maisto atskyrimo ir mes turime laisvę valgyti visus produktus. Tačiau krikščionys turi ir teises. Kuo jos skiriasi nuo laisvių?

Krikščionių teisės nėra įstatymo pakeitimo rezultatas. Krikščionių teisės visada egzistavo. Pavyzdžiui, Paulius primena apie teisę *valgyti ir gerti*. Nors Paulius pateikia klausimą, bet mes matome tame ir atsakymą: **Argi mes neturime teisės valgyti ir gerti?** (1 Kor 9,4)

Be abejo, turime šią teisę. Ir ją Dievas suteikė, sukurdamas žmoniją. Apie tai skaitome Pradžios knygoje: **Dievas tarė: „Štai daviau jums visus visoje žemėje sėklą teikiančius augalus ir visus medžius, vedančius vaisius su sėklomis; jie bus jums maistas. O visiems laukų gyvuliams, visiems padangių paukščiams ir visiems žeme rėpliojantiems gyvūnams, turintiems gyvybės alsavimą, – maistui visus žaliuosius augalus.“ Taip ir įvyko.** (Pr 1,29-30).

Kitas pavyzdys, kad krikščionys gali tuoktis. Santuoka tarp dviejų suaugusių krikščionių niekada nebuvo uždrausta. Nei Senojo, nei Naujojo Testamentų laikais santuoka tarp vyro ir moters niekada nebuvo draudžiama. Teisė tuoktis atsirado nuo to laiko, kai Dievas sukūrė Adomą ir Ievą.

Pradžios 2-jame sk. skaitome, kad **VIEŠPATS Dievas tarė:** „Negera žmogui būti vienam. Padarysiu jam tinkamą bendrininką.“ ... Tuomet **VIEŠPATS Dievas užmigdė žmogų giliu miegu ir, jam miegant, išėmė vieną šonkaulį, o jo vietą užpildė raumenimis. O iš šonkaulio, kurį buvo išėmęs iš žmogaus, VIEŠPATS Dievas padarė moterį ir atvedė ją pas žmogų. ... Todėl vyras paliks tėvą ir motiną, glausis prie žmonos, ir jie taps vienu kūnu.** (Pr 2,18.21.22.24)

Mūsų skaitinyje apie šią teisę Paulius kalba užduodamas klausimą, kuriame yra ir akivaizdus teigiamas atsakymas: **Ar mes neturime teisės vedžiotis su savimi tikinčiąją moterį, kaip ir kiti apaštalai ir Viešpaties broliai bei Kefas?** (1 Kor 9,5). Paulius rašo apie **tikinčiąją moterį**. Paulius moko apie santuokos teisę visiems žmonėms, įskaitant ir krikščionis. Viešpats niekada nedraudė santuokos tarp vyro ir moters.

Ir trečias pavyzdys apie teisę dirbti ir save aprūpinti maistu. Prisiminkime tikriausiai puikiai žinomas eilutes iš Pradžios knygos: **VIEŠPATS Dievas paėmė žmogų ir apgyvendino jį Edeno sode, kad jį dirbtų ir juo rūpintųsi.** (Pr 2,15). Ši Senojo Testamento pamokymą Paulius perfrazuoja, kai klausia: **O gal tik aš ir Barnabas neturime teisės nedirbti rankų darbo?** (1 Kor 9,6). Vėl atsakymas neparašytas, bet labai aiškus – *Be abejonės turite teisę dirbti savo naudai ir poreikiams.*

Ir toliau Paulius kelia klausimus, apie skirtingų profesijų vyrus, kuriuose aiškiai matomi ir atsakymai: apie kareivį, apie vynuogyno darbininką ir apie piemenį. **Kas gi tarnauja kariuomenėje už savo paties pinigų? kas sodina vynuogyną ir nevalgo jo vaisių? arba kas gano bandą ir neminta bandos pienu?**

Nors šiuo klausimu Paulius atsakymo ir nepasako, nebesukramto iki galo, tačiau kiekvienam klausytojui – tada ir skaitytojui dabar – tikrai aišku, kad jis užduodamas šiuos klausimus davė suprasti ir atsakymus: kareivis turi teisę būti maitinamas iš karaliaus arba valstybės lėšų – iš to kam tarnauja; sodininkas turi teisę valgyti savo prižiūrimo sodo vaisius, o pienu – maitintis savo prižiūrimų gyvulių pienu.

Netgi ir samdomi prižiūrėtojai, augintojai, kad ir ne savininkai, turi teisę į tai, kuo sąžiningai rūpinasi, puoselėja, augina. Visi pripažįsta šią teisę.

Viešpats mums šias teises davė jau nuo tada, kai mus sukūrė ir nepašalina šių teisių netgi tada, kai nusidėjome. Viešpats net po nuopuolio mums liko maloningas, rūpinosi mūsų reikmėmis ir dalino mums daug palaiminimų – visiškai neužtarnautų. Tik iš savo malonės – **SOLA GRATIA** – tai vienas iš Reformacijos šūkių!

Apaštalas Paulius dar mums aiškina ir apie ypatingą teisę Bažnyčioje: bendruomenės, parapijos dvasininko, ganytojo teisę į išlaikymą, į jo poreikių aprūpinimą.

Pirmojo laiško korintiečiams (1 Kor 9,8-11) eilutės kalba apie **Dievo Žodžio mokytojo teisę, kad jį išlaikytų surinkimas – bendruomenė, parapija.**

Ar tai sakau vien pagal žmonių papročius? Argi to nesaiko ir Įstatymas? Mozės Įstatyme parašyta: Neužrišk snukio kuliančiam jaučiui! Bet argi Dievui terūpi jaučiai? O gal jis iš tiesų taiko mums? Juk dėl mūsų buvo parašyta, kad artojas turi arti su viltimi ir kėlėjas turi kulti su viltimi

gauti savo dalį. Jei jums pasėjome dvasinių gėrybių, tai argi didelis dalykas būtų pas jus pjauti medžiaginių?

Pauliaus paaiškinimą, kad kiekvienas turi teisę dirbti, turėtume suprasti, kad ir už mums atliktą darbą turime pareigą sumokėti. Kaip kareivis gauna už tarnybą: **Kas gi tarnauja kariuomenėje už savo paties pinigų?** Niekas! Netgi šiandieninėje Lietuvos kariuomenėje kareivis gauna atlyginimą, gal menką, galbūt neatitinkantį jo tarnybos krūvio, tačiau gauna. Juo labiau karininkas. Visa Biblija, įskaitant ir Mozės Įstatymą, kalba apie tai, kad darbininkui turi būti apmokėta už jo darbą. Ir tai jo teisė.

Kartais darbuotojas gali pasakyti, jog gali ar nori tam tikrą darbą atlikti be užmokesčio, savanoriškai. Jis, taip pat kaip gauti atlygį, turi teisę ir jo atsisakyti. Ypač susiklosčius ypatingoms aplinkybėms. Tačiau darbuotojas, jei taip nuspręstų, turėtų pats savanoriškai šia teise pasinaudoti. Niekas negali versti dirbti be atlygio. Niekas negali uždrausti pasinaudoti savo teise. Taigi, jei darbuotojas dirba man, turiu jam sumokėti teisingą užmokestį. Arba sutartą kainą.

Apaštalas Paulius šį darbinių santykių principą – teisę į darbą ir darbo užmokestį taiko ir Bažnyčiai. Panašu, kad kai kurie Korinto Bažnyčios nariai teigė, jog kunigas galėtų dirbti savanoriškai be užmokesčio, netgi privalo tai daryti. Jie nenorėjo mokėti už kunigo darbą. Ne paslaptis, kad ir šiuolaikinės Bažnyčios ganytojus ne visi noriai išlaiko, atsiranda norinčių, kad jie tarnautų be atlygio... Vieni galvoja, kad jiems išlaikymą duoda valstybė, kiti, kad užsienio partneriai, tretieji tiesiog nesusimąsto, o kartais taip ir atsitinka, kad ganytojas lieka be išlaikymo. Bet ar tai teisinga? Ar to moko Dievo Žodis? Ar to moko Paulius?

Atsisakyti teisės į atlygį gali tik pats darbuotojas, ir tik savanoriškai, niekieno neverčiamas. Bet Paulius moko, kad neleidiama atimti kito asmens teisių. Šios teisės yra iš Dievo. Todėl jūs turite sumokėti savo ganytojui pakankamą atlyginimą, kad jis galėtų tarnauti, nesijaudindamas dėl savo poreikių.

Kaskart, kai darbuotojas, kokį darbą beatliktų, nepasinaudoja teise į atlygį, mes turime būti jam dėkingi, turime mokėti nuoširdžiai padėkoti. Dažnai nieko ir nelieka, dažnai tokiose situacijose tik dėkingumas ir lieka.

Kaip ir su Jėzumi. Turime būti be galo dėkingi Jam. Jėzus mus mylėjo, nors mes jokia būdu negalime sumokėti Jam jokios sumos. Kiek bebandytume mokėti, mūsų atlygis Jėzui bus juokingai mažas. Jėzus tai žinojo, Jėzus ir nereikalavo atlygio, Jėzus savanoriškai ėjo į mirtį, kad sumokėtų už mūsų skolas, Jėzus savanoriškai atsisakė savo gyvybės, kad išsaugotų mūsų. Mes amžinai turime būti dėkingi už Jo auką.

Dėkokime Dievui už mūsų laisvės, už mūsų teises ir už galimybę jomis naudotis ar, kai to prireikia, – nesinaudoti. Dėkokime!

Kun. Raimondas Stankevičius

Heidelbergo katekizmas ir reformatoriai apie Šventąją Dvasią

Heidelbergo katekizmo 53 klausimas:

Kuo tiki esant Šventąją Dvasią?

Atsakymas: Pirma, kad Šventoji Dvasia yra amžinasis Dievas, lygiai kaip Tėvas ir Sūnus. Antra, kad Ji yra ir man duota, ir tikru tikėjimu daro mane Kristaus ir visų Jo geradarybių dalininku, guodžia mane ir pasiliks su manimi per amžius

Dvasios vieta Katekizme.

Net 24 Katekizmo klausimai skirti Jėzaus, Dievo Sūnaus mokymui, tačiau tiesiogiai ir vien tik apie Šventąją Dvasią kalba tik šis, vienintelis, klausimas. Ir tai, be abejo, ne atsitiktinumas. Pačioje Biblijoje Jėzus Kristus, Išgelbėtojas ir Tarpininkas, yra labiau dėmesio centre, negu Dvasia. Ji taip pat yra Dievas, bet Jos funkcija kitokia negu Tėvo ir Sūnaus. Ji pašlovins mane, – sakė pats Jėzus (Jn 16,14). Dvasia nurodo į Kristų, pritaiko Jo malones ir t.t. Išganyje Dvasios veiklos tikslas yra, kad **Sūnų** atpažintume, mylėtume, gerbtume ir šlovintume, ir laikytume aukščiau visų dalykų (J.I. Packeris).

Nors Dvasiai skiriamas tik vienas klausimas, Katekizme Ji minima apie 40 kartų!

Tonas užduodamas jau pirmojo klausimo atsakyme: ... *Todėl Jis per savo Šventąją Dvasią laiduoja man amžinąjį gyvenimą ir ižiebia manyje nuoširdų norą bei užsidegimą nuolatos Jam gyventi.* Dvasia veikia labai aktyviai, tačiau nestovi dėmesio centre.

Trejbės Asmuo. Šventoji Dvasia nėra kažkokia mistinė galybė, jėga arba gamtiška energija; Ji yra amžinasis Dievas, lygiai kaip Tėvas ir Sūnus. Ji turi dieviškus atributus ir atlieka dieviškus darbus; Ji yra visur esanti (Ps 139,7) ir amžina (Hbr 9,14). Senajame Testamente Dievo Dvasia (Pr 1,2) arba *Viešpaties* Dvasia (Iz 11,2) yra kuriančioji Dievo galybė, viskam dovanojanti *gyvybės alsavimą* (Pr 2,7; 6,3; Ps 104,30).

Naujajame Testamente aiškiau apreikšta, kad Dvasia yra asmuo, nes Jai priskiriama ir įvairiausių savybių: kaip *protiingumas* (Jn 14,26; 15,26; Rom 8,16), *išmintis ir įžvalga* (Iz 11,2), *tyrinėjimas* (1 Kor 2,10–11), *valingumas* (1 Kor 12,11; Apd 16,7), *jausmingumas* (Iz 63,10; Ef 4,30), *troškimai* (Rom 8,27).

S. Grenzas rašo:

Koks skirtumas, ar Dvasia asmuo, ar ne? Skirtumas didžiulis... Tik tuo atveju, jei Dvasia yra visiškai asmeniškai, Dievo asmeninis Artumas yra su mumis, ir tik tai reiškia, kad mes turime bendrystę su gyvuju Dievu – asmeniu. Kaip Jėzus nurodė, Dvasia sukuria mūsų vienybę su Kristumi ir su Jo Tėvu... Jei Dvasia, iš kurios laukiame šios bendrystės su Kristumi ir Jo Tėvu, nėra Dievas ir asmuo, mes vis dar atskirti nuo Dievo. Mes esame amžinai prarasti. (*Sukurti bendrystei*)

Kad Dvasia yra Dievas, patvirtina ir faktas, kai Biblija sąvoka *Dievas* ir *Dvasia* naudoja pakaitomis: kai Ananijas pameluoja Dvasiai, kitoje eilutėje sakoma, kad jis pameluoja Dievui (Apd 5,3–4).

Rom 8,11: gyvybę teikia Dievas, o 2 Kor 3,6: Dvasia; Rom 8,34 sakoma, kad mus užtaria Kristus, o pora eilučių prieš tai, kad tai daro Dvasia (8,26).

Dvasia ir tikėjimas. Katekizmas pirma kalba apie Dvasios asmenį, paskui apie Jos veiklą tikinčiame žmoguje. Dvasia krikščionims *duota* būtent *tikru tikėjimu*. Dvasia veikia atgimimą (Jn 3,3–5), dovanoja tikėjimą ir apsigyvena tikinčiajame. Mes galime tikėti, kadangi Dievas dovanoja mūsų širdžiai Dvasią, kuri pirma sukuria mumyse tikėjimą. Tikėjimą mumyse *turi* sužadinti Dievas, nes mes patys to padaryti negalime. J. Kalvinas rašo: *Netikėjimas širdyje glūdi taip giliai ir įsišaknijęs taip tvirtai (Institutio... III,2,15), kad pasitikėjimas Kristumi pats iš savęs neatsiranda.* M. Liuteris apie trečiąjį tikėjimo teiginį (*Tikiu į Šventąją Dvasią...*) antroje *Mažosio katekizmo* dalyje rašo:

Tikiu, kad aš savo paties protu ir jėgomis negaliu į savo Viešpatį Jėzų Kristų tikėti, nei prie jo artintis, bet Šventoji Dvasia mane per Evangeliją pašaukė, savo dovanomis apšvietė, pašventino ir išlaiko tikrame tikėjime, taip kaip Ji visą žemės krikščioniją pašaukia, surenka, apšviečia, pašventina ir išlaiko viename tikrame tikėjime į Jėzų Kristų.

Pašaukė – reformatai tokį pašaukimą vadina *veiksmingu*, nes Dievas užtikrina pašaukimo rezultata: Jis sukuria tikėjimą ir vėliau *išlaiko* jame.

Dvasia ir Žodis. Jeigu Dvasia *duota*, kyla klausimas, *koku būdu* Ji duodama. Romos katalikai ir protestantai atsako skirtingai. Katalikų mokyme Dvasia *tiesiogiai ir tampriai* surišama su sakramentais, tuo pačiu ir su kunigais bei vyskupais, atsaikingais už sakramentų teikimą. Romos bažnyčia, pvz., moko atgimimo per krikštą:

[Šv. Dvasia] sužadina mumyse tikėjimą. [tiesa; bet kaip? atsakymas:] *Krikštu* – pirmuoju tikėjimo sakramentu – *Šventoji Dvasia Bažnyčioje* mums kiekvienam sielos gilumoje asmeniškai perteikia gyvenimą, trykstantį iš Tėvo ir mums pasiūlytą Sūnuje: 'Krikštas mums suteikia malonę atgimti Dieve Tėve per Jo Sūnų Šventojoje Dvasioje' [Ireniejus Lionietis]... (KBK 683, žr. ir 1213).

Kunigui veikiant savo tarnystės galia (tariamai paties Kristaus jam suteikta) Dvasia esą krikšto aktu sukuria kiekviename krikštijamame kūdikiuje naują tikrovę, naują gyvenimą.

Taigi pagal Romos katalikų mokymą tam tikriems žmonėms tarsi duodama dieviškų galių savotiškai *kontroliuoti* Dvasią; faktiškai Jos buvimas atsiduria tų žmonių rankose. Evangelikai ➤

(iš dalies išskyrus liuteronus) tam prieštarauja. Dievas yra *su-verenus* kurdamas, apreikšdamas ir atpirkdamas. Ir Jis niekam, jokiems žmonėms, neperleido savo galios tokiu būdu *dalinti* Dvasią. Juk *vėjas [Dvasia] pučia, kur nori* (Jn 3,8). Ji ne daiktas, o asmuo! Bažnyčia negali užimti Šventosios Dvasios vietos.

Dažniausiai Dvasia veikia kartu su *Žodžiu ir per Žodį*. Šventoji Dvasia panaudoja Biblijos žodžius, kad įdiegtų juos į žmogaus širdį. Tačiau ir tame procese Dvasia veikia visiškai suvereniai – vienam atveria akis Dievo tiesoms Žodyje, kitam – ne. Dar 1525 m. Ciuricho reformatorius H. Cvinglis pastebėjo, kad sakramentai patys neturi jokios išganančios, apvalančios galios; sakramentų apeigomis tikrai ne automatiškai suteikiama ar sukuriamą tikrovę, į kurią nurodo sakramentai. *Nes kitaip dieviškosios Dvasios laisvė būtų suvaržyta, o juk Ji kiekvieną veikia kaip* (t. y., kam, kada ir kur) *panorėjusi*.

Šventoji Dvasia yra raištis... Z. Ursinas – *Katekizmo* pagrindinis autorius, teigia, kad Dvasios dėka aš tampu visų Kristaus geradarybių dalininku. Jau 32-me *Katekizmo* klausime kalbama apie tai, kad tikintysis yra Kristaus *patepimo dalininkas*. Katekizmas eina J. Kalvino pėdomis, kuris ypatingai pabrėžė šią esminę Dvasios funkciją. Dar *Ženevos katekizme* Kalvinas rašė, kad Dvasia leidžia mums pajusti, suvokti Kristaus galią ir geradarystę; išganymas Kristaus krauju, kuris skirtas mūsų apvalymui, *Šventoji Dvasia turi apšlakstyti bei nuplauti mūsų sąžinę; Ji ir mumyse vykdo atgimimo darbą bei padaro mus naujais kūriniiais. Tad ir visas Kristuje įgytas dovanas mes gauname Dvasios galia*.

Dar aiškiau reformatorius dėsto savo mintis veikalo *Institutio...* skyriaus apie Dvasią pradžioje: *Kol Kristus yra anapus mūsų, o mes esame atskirai nuo Jo, viskas, ką Jis atliko ir iš-kentėjo vardan žmogaus išgelbėjimo, mums nėra naudinga ir net nesvarbu!* Kaip mes tampame dalininkais visa ko, ką Jis pats iš Tėvo gavo? Kaip mes tampame Jo nuosavybe? Kaip Jis apsigyvena mumyse? *Taip, tiesa, kad viso to pasiekiame per tikėjimą*. Tačiau daug žmonių teigia esantys tikintieji, nors iš tikrųjų tokie nėra. Todėl būtina kelti klausimus apie paslėptąjį *Šventosios Dvasios veiksmingumą*; mat būtent per jį įgyjame galimybę mėgautis visomis Kristaus geradarystėmis... Dvasios liudijimas mumyse yra tarytum antspaudas ant mūsų širdies. Tikintieji Kristaus krauju apšlakstomi ir nuplaunami, o visa tai tampa mumyse veiksminga *paslėptuoju apšlakstymu, kurį atlieka Šventoji Dvasia. Tad apibendrindamas tariau: Šventoji Dvasia yra raištis, kuriuo Kristus mus veiksmingai sujungia su savimi*. (J. Kalvinas, *Institutio*.... III,1,1)

Taigi *Katekizmas* vėl grįžta prie vienybės su Kristumi temos. Šv. Dvasia šią vienybę kuria, palaiko ir stiprina. Ji apsigyvena žmoguje, t. y. mūsų širdyse (1 Kor 6,19; 2 Kor 1,22; Gal 4,6). Vėl matome Trejybės mokymo svarbą: Tėvas siuntė Sūnų ir Jis išrenka žmones išganymui; Sūnus tobulai pakluso Dievo įstatymui ir pasiaukuoja ant kryžiaus; Dvasia pritaiko išganyimo nuopelnus mums asmeniškai.

Paguoda. Tai antra *Katekizmo* 53-io klausimo atsakyme minima Dvasios veikla. Tema mums žinoma jau nuo Pirmo *Katekizmo* klausimo: *Esame Kristaus nuosavybė – ši žinia mums yra vienintelė paguoda gyvenant ir mirštant*. Šventoji Dvasia garantuoja, kad iš tikrųjų esame Kristaus, nes esame paženklininti arba užantspauduoti *Šventąja Dvasia* (Ef 1,13).

Bendrai Guodėjas, gr. *parakletos* (nuo gr. *para* – prie, šalia; ir *kalein* – šaukti) – žmogus, pakviestas/pašauktas būti šalia; kiekvienas, kuris užstoja kitą, tarpininkauja jam, jį gina; *parakletos* ir teisinis patarėjas/pagalbininkas teisme; šiandien advokatas (toks ir lot. šio žodžio vertimas – *advocatus*). *Pirmo Jono laiško* 2 skyrius 1eil. gr. žodis išverstas *užtarėjas*.

Kristus yra pagrindinis paguodos šaltinis; Jis yra svarbiausias Guodėjas. *Evangelijoje pagal Luką* 2,25 pasakojama apie Simeoną, kuris laukė *Izraelio paguodos* (gr. *paraklesis*), t. y. Mesijo (žr. ir Iz 61,1–3). Bet *Evangelijoje pagal Joną* 14,16 pažada mokiniams ir visiems tikintiesiems „*kitą* Globėją“; verčiamas gr. *parakletos*; kiti galimi vertimai: Padėjėjas, Guodėjas. Šis, naujasis, nebus kaip laikinai samdytas advokatas, jis bus su mumis *per amžius*. Jis tęsia Kristaus veiklą, jam esant danguje, užtikrina, kad esame ir liktume Dievo vaikai (Rom 8,16); būtent *per Dvasią* Dievas mus *ištobulins, sutvirtins, pastiprins, pastatys ant tvirto pagrindo* (1 Pt 5,10).

Katech. Holger Lahayne

SEKMINĖS

*Skaisti ryto saulė
Apšviečia padangę,
Sekminių šis rytas gražus.
Šiandieną Aukščiausias
Mums siuntė palaimą
Ir Dvasios Šventosios turtus.*

*Iš naujo atbusim,
Ramybę pajusim,
Lai Dievas gyvena širdy.
Klaidų nekartosim,
Vien meile liepsnosim
Ir šlovinsim Kristų visi.*

*Sutvirtink dorybes,
Suteiki stiprybės
Valdyti netyrus jausmus.
Palaiminki širdis,
Jas gėrio pripildyk,
Uždek savo meile visus.*

*O jeigu suklupčiau,
I neviltį pulčiau,
Tu blogį sutramdyk many.
Nuo priešų piktųjų
Apgink ir saugok,
Globoki mus žemės kely.*

Alfредas Naktinis

2022-06-05

Išrinkti Lietuvos evangelikų reformatų 374-ojo Sinodo suvažiavimo dalyviai

2018 metų LERB sinodalai

*Biržų parapijos sesija,
2023 m.*

Kiekvienais metais per Jonines, (artimiausią savaitgalį) iš visos Lietuvos į Biržus renkasi parapijų atstovai – parapijų sesijose išrinkti delegatai, Sinodo pasaulietiniai ir dvasiniai (kunigai ir katechetai) kuratoriai.

Visi jie turi sprendžiamojo balso teisę. Į atvirus posėdžius kviečiami atvykti ir visi Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios nariai – jie gali stebėti ar Sinodo vadovybei leidus, pasisakyti darbotvarkės klausimais, tačiau balsuoti gali tik sinodalai – dvasininkai ir pasaulietiniai kuratoriai bei parapijų delegatai.

Prieš Sinodo suvažiavimą kiekviena parapija išsirinko savo atstovus – delegatus, o jei kažkas iš jų dėl pateisinamų priežasčių negalėtų dalyvauti – ir juos pakeisiančius kandidatus.

Į 2023/23 m. Lietuvos evangelikų reformatų eilinį 374-ąjį Sinodo suvažiavimą ir, jei būtų sušauktas neeilinis suvažiavimas, privalėtų dalyvauti šie sinodalai ar juos pakeisiantys kandidatai:

Biržų reformatų parapija delegatais į 374-jo Lietuvos evangelikų reformatų Sinodo suvažiavimą bei visai 2023/2024 metų kadencijai parapijos sesijoje balandžio 2 d. išrinko: **Jūratę Duderienę, pirmininką Vilų Čiapą, Ritą Marinskienę, Jūratę Trečiokię, Redą Trečiokaitę.** Kandidatai-delegatai: Elvyra Prunskienė ir Inga Plepienė.

Be parapijos delegatų Sinode, priimant sprendimus, sprendžiamojo balso teisę turi Biržų parapijos klebonas **kun. Rimas Mikalauskas** ir Sinodo pasaulietinė kuratorė **Danguolė Kairienė.**

Panevėžio reformatų parapijoje kovo 26 dieną delegatais į 2023/2024 m. 374-ąjį eilinį Sinodą išrinkti **Donatas Skiauteris ir Irena Skiauterytė,** o kandidatėmis patvirtintos **Agnė Baltušytė ir Aldona Mikulėnienė.** Sprendžiamojo balso teisę nuo panevėžiečių turi kuratorius **Petras Romualdas Puodžiūnas.**

Panevėžio parapijos sesija, 2023 m.

Vilniaus reformatų parapija balandžio 23 d. parapijos sesijoje 2023/2024 metų kadencijai Sinodo delegatėmis išrinko **Laurą Stanislovaitienę, Ingridą Basijokię ir Daliją Gudliauskienę,** kandidatėmis – **Džiuljetą Stankevičienę ir Gertrūdą Šernaitę Juršienę.** Taip pat sprendžiamojo balso teisę turi pasaulietiniai kuratoriai **Donatas Balčiauskas, dr. Renata Bareikienė, Nerijus Kriksčikas, Giedrius Vaitiekūnas** bei dvasininkai – kuratoriai: Vilniaus evangelikų reformatų parapijos klebonas **kun. Tomas Šernas** ir II dvasininkas **katech. Holger Lahayne.**

Nemunėlio Radviliškio reformatų parapijai 374-jame eiliniame Sinode atstovaus delegatė **Daiva Janonienė,** jai negalint – kandidatė išrinkta **Dalia Karosienė.** Sinode sprendžiamojo balso teisę turės ir pasaulietinė kuratorė **Valerija Kubiliūnienė** bei dvasininkė administruojanti parapiją **kun. Sigita Veinzierl.**

Papilio reformatų parapijai 374-jame eiliniame Sinode atstovaus delegatė **Jūratė Čepukienė,** kandidatė – **Rima Kulbytė.**

Kauno reformatų parapija į 374-ąjį eilinį Sinodą Biržuose delegatais išrinko **Eglę Grucytę** ir lektorių **Dainių Jaudęgi,** kandidatu – **Žydrūną Pavinkšnį.** Sinode sprendžiamojo balso teisę turi pasaulietinis kuratorius **Merūnas Jukonis** ir dvasininkas tarnaujantis Kaune, misionierius **kun. Frankas van Dalenas.**

Kėdainių reformatų parapijai 374-jame eiliniame Sinode atstovaus delegatas **Ramūnas Šeliakas,** kandidatė išrinkta **Vitalija Slavinskienė.** Į Sinodą taip pat turi atvykti ir jo darbe su sprendžiamojo balso teise dalyvauti kėdainietis kuratorius **Algimantas Dagys.**

Šiauliečiai delegatu į Sinodą išrinko **Romualdą Prascevičių,** kandidatė – **Reginą Aukščionienę.** Sinode sprendžiamojo balso teisę taip pat turi parapiją aptarnaujantis dvasininkas **kun. Romas Pukys.**

Švobiškio reformatų parapija 2023 m. gegužės 7 d. parapijos sesijoje delegatu išrinko **Darių Balinską,** kandidatė – **Lidiją Sukauskienę.**

Varšuvos reformatų parapija 2023 m. gegužės 21 d. sesijoje delegatu į Sinodą išrinko lektorių **Mateusz Kupiec.** Balso teisę Sinode turi ir Varšuvos parapijos administratorius, **katech. dr. Dariusz Bryćko.**

Sinodo suvažiavime dalyvauja ir sprendžiamą balso teisę turi LERB generalinis superintendentas, Konsistorijos vice-prezidentas, **kun. Raimondas Stankevičius,** administruojantis Panevėžio ir Kėdainių evangelikų reformatų parapijas.

Sinode patariamojo balso teise gali dalyvauti, bet jiems neprivaloma būtinai atvykti, Garbės kuratoriai: **Palmyra Kriksčiukienė, Biržai, kun. Erhard Mische, Bremenai, Vokietija ir Vytautas Variakojis, Biržai.**

InfoRef_LT

Iš reformatų istorijos

Pirmosios bangos Šveicarijos reformatoriai

Šių metų Reformatų žinios pirmame numeryje išsamiai pasakojame apie Ulrichą Cvinglį – Reformacijos Šveicarijoje pradininką ir jo darbų tęsėją Heinrichą Bulingerį, veikusius Ciuriche. XVI a. pr. Reformacijos idėjas pradėjo skleisti ir bažnyčias reformuoti ir kiti Šveicarijos miestai: Bernas, Bazelis, Sant Galenas, Šafhauzenas, Bylis ir kt.

Šiame numeryje rašome apie Berno reformatorius: Berchtoldą Hallerį ir Sebastijaną Meyerį.

Berchtoldas Halleris

1492-1536

Berchtoldas Halleris – Cvinglio, Bulingerio bendražygis, Berno reformatų bažnyčios vadovas, parengęs Dešimt Tezių, kurios buvo priimtos Berno dispute kaip Šveicarijos Reformuotos Bažnyčios tikėjimo išpažinimas

Berchtoldas Halleris gimė 1492 metais Aldingene, Badeno-Wiurtembergo žemėje. Mokėsi Pforzheime ir ten susipažino su Filipu Melanchtonu. Vėliau studijavo teologiją Kelno universitete.

1510 m. buvo paskirtas mokytojauti Rotveile, o 1513 m. – Berne. 1515 m. tapo Berno svarbiausios – Sent Vincento – bažnyčios pamokslininko padėjėju, o nuo 1520 m. – kunigu, ir ištikimai joje tarnavo iki mirties.

Berchtoldas Halleris mirė Berne 1536 m. vasario 25 d., nepalikdamas jokių raštų, išskyrus vos keletą laiškų U. Cvingliui.

Berchtoldo Hallerio švelnus būdas ir įtaigus pamokslavimas pritraukdavo į bažnyčią daug žmonių. Paveiktas draugystės su Melanchtonu, jis pradėjo pamokslauti vien pagal Šventąjį Raštą. Taip Halleris dar iki pažinties su Cvingliu, jau 1521 m. viename didžiausių ir konservatyviausių Šveicarijos kantonų – Berne pradėjo pamažu skleisti reformatorišką mokymą. Maždaug tuo metu jis susipažino ir su Cvinglio mokymu ir ėmė su juo susirašinėti, o vė-

liau ir susitiko, tapo sąjungininkais, pradėjo atvirai palaikyti Reformaciją. Būdamas mažiau energingas nei jo Ciuricho bendražygis, reformą Berne jis vykdė ramiau, todėl miestiečiai mažiau palaikė Reformaciją.

1523 m. miesto taryba patvirtino Romos katalikų doktrinas, uždraudė skelbti protestantizmą ir Reformacijos idėjas. Tačiau vienas dalykas, kurį miestas leido – ir tai žavu – buvo leista pamokslauti pagal Biblijos temas. Tą Halleris ir užsibrėžė skelbti iš sakyklos Sent Vincento bažnyčioje. Ir spėkite, kas nutiko? 1525 metais pamokslai pradėjo keisti Mišias, kol Halleris visai nutraukė Mišių aukojimo tradiciją.

Tai sužinojęs Lozano vyskupas bandė nušalinti Hallerį nuo tarnystės, tačiau miesto taryba atmetė vyskupo reikalavimą ir Halleris toliau tęsė pamokslavimą pagal Bibliją. 1526 metais Halleris dalyvavo Badeno dispute. Tačiau valstiečių karas Vokietijoje ir radikalų dauguma Šveicarijoje sukėlė laikiną persvarą katalikų naudai. Vyriausybė uždraudė religinius ginčus, ištrėmė Sebastianą Meyerį (*S. Meyeris – vienuolis pranciškonas, išstudijavęs Pauliaus laiškus, ir iš sakyklos skelbęs apaštalių tikėjimą*) ir įsakė Halleriui, grįžusiam iš Badeno disputo, grįžti prie Mišių. Bet šis atsisakė, pareiškęs, kad verčiau atsisakys savo tarnystės, nes pirmenybę teikia Dievo Žodžiui, o ne savo kasdienei duonai.

1527 m. rinkimai pasirodė palankūs pažangos partijai ir reformatorių skelbiamos idėjos iš esmės užvaldė visą miestą. Bernas buvo pirmasis, kuris po didelių dvejonų pasekė Ciurichui. Tai buvo lemiamos reikšmės įvykis. Reformaciją mieste ir visame kantone rengė dvasininkai Sebastianas Meyeris, Berchtoldas Halleris ir Francis Kolbas bei pasaulietis, talentingas dailininkas Niklausas Manuelis (apie 1480-1530) – visi keturi Cvinglio bendražygiai.

Halleris sakė pamokančius pamokslus, buvo atsargus reformatorius, bet, net būdamas švelnaus ir kuklaus būdo, vis vien dažnai atsidurdavo pavojuje ir norėjo atsisakyti tarnystės. Tačiau Cvinglis ragino jį likti pareigose. Neturėdamas ypatingų talentų ar didelio išsimokslinimo, jis pasirodė esąs nepaprastai naudingas savo švelniu pamaldumu ir ištikimu atsidavimu pareigai.

Nors Romos reikalavimai buvo atšaukti, tačiau 1528 m. sausio 6 d. Berno miesto taryba pakvietė pradėti disputą Bažnyčios reformavimo klausimu. Disputas Berne truko devyniolika dienų (nuo sausio 6 iki 26 d.). Tai buvo protestantiškas ginčo Badene atitikmuo dalyvių sudėtimi, susitarimais ir rezultatu turėjo tokį patį poveikį Bernui, kaip ir 1523 m. disputai Ciurichui.

Pasibaigus Berno disputui, 1528 m. vasario 7 d. buvo priimtas Berno reformacijos aktas, kuriame Bernas oficialiai apsisprendė dėl Reformacijos, buvo patvirtinta B. Hallerio pastangomis parengta *Berno bažnyčios reorganizavimo programa*. Berno miesto žmonės, pakviesti valdžios, prisiekė Reformacijai. Berno miestas tapo Reformacijos tvirtove. Iki šios dienos visi Berno kunigai yra įšventinami Berno Sent Vincento katedroje.

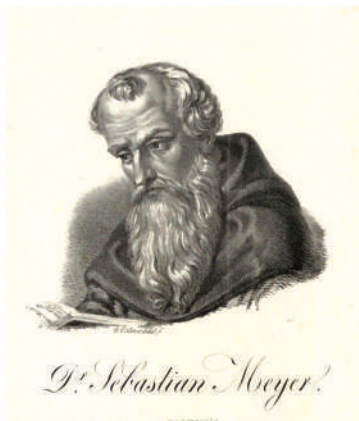
Cvinglio mirtis 1531 m. sukėlė Reformacijos krizę, tačiau miesto taryba krizę suvaldė, sušaukdama pirmąją *Berno sinodą*, kuriame dalyvavo per 200 dalyvių. Jame negalėjo dalyvauti Cvinglio įpėdinis Heinrichas Bulingeris ir tai sukėlė rūpestį B. Halleriui. Tačiau padėtį išgelbėjo Volfgangas Kapita (Wolfgang Capito, apie 1478–1541), atvykęs į Berną prieš pat Sinodo atidarymą.

1532 metais Berchtoldas Halleris tapo Berno reformatų bažnyčios vadovu. Jis palaikė ryšius su Viljamu (Guillaume'u) Farelui (1489-1565) – Jono Kalvino bendražygiu bei su Heinrichu Bulingeriu, kunigavusiu Ciuriche, ir buvo lyg tarpininkas tarp Ciuricho ir kalvinistinės Ženevos Reformacijos.

R. Natka

Sebastianas Meyeris

1465-1545

Sebastianas Meyeris gimė 1465 metais Noinburge prie Reino, mieste pietų Vokietijos Badeno-Viurtembergo žemėje, mirė 1545 metais Strasbūre.

Apie jo jaunystę ir išsilavinimą yra išlikę labai mažai žinių. Manoma, kad iš pradžių jis lankė mokyklą savo gimtajame mieste, o galbūt ir kitas mokyklas Šletštate. Bazelio universitete jis studijavo teologiją ir įgijo teologijos daktaro laipsnį. Baigęs studijas, jis įstojo į konventualų pranciškonų vienuolių ordiną, buvo pamokslininkas Strasbūro vienuolyne, o vėliau – Berno vienuolyne.

1518 m. gruodį Berną pasiekė pirmieji Liuterio raštai. Nuo 1520 m. pradžios pasigirdo pavieniai balsai, palaikantys evangelikų judėjimą, bet šiaip Bernas buvo visiškai paprastas eilinis katalikiškas miestas.

Sebastianas Meyeris buvo vienas pirmųjų Berne, viešai pasisakęs už Bažnyčios Reformaciją. Jo nedrąsūs bandymai reformuoti Berno bažnyčią, pradėti 1522 m. kartu Berchtoldu Halleriu, sulaukė didelio to meto katalikų Bažnyčios pasipriešinimo. Nepaisant Bažnyčios valdžios išpuolių, Berno taryba palaikė Meyerį. Jau 1522 m. Fraubrunneno vienuolyne jis prisipažino esantis Martyno Liuterio pasekėjas ir viešai išreiškė Reformacijos idėjų palaikymą. Berno miesto taryba uždraudė Lozano vyskupui apklausti Meyerį.

1522 metais Bernas buvo kupinas Reformacijai palankių įvykių. Kitas talentingas pamokslininkas, gebantis prikaustyti minių dėmesį – Georgas Brunneris skleidė savo antiromietišką nuotaiką Kleinhöchsteteno vienuolyne. Vietos dvasininkai siekė, kad Brunneris būtų pašalintas arba bent jau perkeltas į kitą vietą, tačiau Berno taryba ir miesto magistratas turėjo savo nuomonę, jiems rūpėjo apriboti dvasininkijos galią, o Brunnerio bylos nagrinėjimas leido jiems pademonstruoti savo pasiryžimą nepataikauti kunigams. Buvo susitarta, kad katalikų dvasininkų skundą turi nagrinėti šešiolikos pareigūnų teismas, kurį sudarė pasauliečiai ir dvasininkai. Iš jų aštuoni buvo ryškūs evangelikų tikėjimo šalininkai, trys – katalikai, o likusieji – neutralūs. Teismo pobūdis parodė, ko ir buvo siekta: ugningas Brunneris pykdė priešininkus ir gynėsi remdamasis Biblijos tektais. Jo priešininkai neturėjo nei laiko, nei įgūdžių užginčyti Brunnerio tekstų interpretaciją, ir tai buvo lemiamas evangelikų šalininkų pergalė. Tą ankstyvą dieną Berno taryba pademonstravo Reformacijos palaikymą.

Dar nuostabesnė scena įvyko Fraubrunneno miesto vienuolyne, kur daugybė dvasininkų susirinko švęsti Šv. Onos šventės (1522 m. liepos 26 d.). Valgio metu, be jokios abejonės padrąsinti vyno, keletas dvasininkų įsivėlė į diskusijas dėl *naujosios religijos*. Kai kurie katalikai puolė humanizmą, kaltindami jį dėl Bažnyčią ištikusių blogybių. Susirinkę evangelikai atsakė, kad Viešpaties Vakariene yra atminimas ir kad Kristus skelbė visų tikinčiųjų kunigybę. Sebastianas Meyeris susiginčijo su savo kaimynu prie stalo dėl Martyno Liuterio skleidžiamų idėjų. Kai Meyeris siekė pataisyti, jo manymu klaidingai suprantamą Liuterio interpretaciją, kitas katalikų kunigas paaiškino, kad Janas Husas laikėsi tik vieno eretiško požiūrio, o Liuteris – dešimties. Tada dar kitas kunigas pasakė, kad Liuteris, kaip ir Husas, turi būti sudegintas. Meyeris atkirto, jog

neteisinga buvo sudeginti Husą. Jo kaimynas, provokuodamas Meyerį, paklausė jo, ar Berno miesto taryba suklydo sudegindama vienuolius po *Jetzerio* bylos. Meyeris pateko į spąstus ir atsakė, kad tai tikrai klaida. Meyerio neapdairumas beveik pasmerkė evangelikus Berne, kol jie dar nebuvo sustiprėję. Miesto tarybos nariai buvo įsiutę dėl jo ištartų žodžių apie Miesto tarybos klaidą, tačiau nebuvo nusiteikę priekaištauti dvasininkui, ir jo nuoširdus atsiprašymas išgelbėjo. Dvasininko atgaila buvo labai svarbi, nes Meyeris buvo pagrindinis Berno evangelikų balsas. 1522 m. jis išspausdino savo mintis, komentuodamas *Pauliaus laiškus* ir *Apaštalo tikėjimo išpažinimą*. Tai sukėlė konfliktą su dominikonu Vilhelmu Zeliu, kuris pradėjo žiaurią poleminę kontrataką. Taryba vėl buvo įtraukta į religinius debatus ir šį kartą, kaip manoma, dauguma stojo Meyerio pusėn, nes norėjo padėti tašką žodžių karui, kuris skaldė bendruomenę. Išsprendus šį ginčą, Berno taryba, priešingai Šveicarijos Tarybai, 1522 m. gruodžio 27 d. pareiškė norinti, kad jos tarnautojai galėtų laisvai skelbti Dievo Žodį be jokių apribojimų.

Katalikų kovos prieš Reformaciją nesiliovė. 1522 m. rudenį dominikonas *Hansas Heimas fon Maincas* buvo iškviestas į Berną paneigti ten skleidžiamas *liuteroniškas* pažiūras. Sebastianas Meyeris siekė su juo susitikti ir jam pavyko atremti Heimo ataką, tačiau mieste buvo nemažai stiprių jėgų, besipriešinančių Reformacijai – juk Meyeris buvo užsienietis ir nebuvo charizmatiškas žmogus, todėl miestiečiams nedarė labai didelio įspūdžio, o piligriminės kelionės į jį vienuolyną daugeliui miestiečių padėjo prisipildyti kišenės.

Visgi 1523 m. sausį Meyeris buvo vienas iš nedaugelio užsieniečių, dalyvavusių pirmajame Ciuricho dispute. 1523 m. gegužę jis rašė, kad dauguma Berno miestiečių jau yra evangelikai. Tačiau stiprų priešinimąsi toliau skleidė dominikonų pamokslininkas *Hansas Heimas fon Maincas*.

Po dalyvavimo pirmajame Ciuricho dispute, dėl kilusio atviro konflikto miesto Taryba nutarė užbaigti šį ginčą, liepdama abiem – Mejeriui ir dominikonui Hansui Heimui – palikti Berno miestą.

Išvarytas iš Berno, Meyeris persikėlė į Šafhauzeną (1524 m.), bet ir iš ten buvo deportuotas, nes buvo apkaltintas kartu su vienuoliu Sebastianu Hofmeisteriu dalyvavęs 1525 m. Rebleuto sukilime.

Teigiama, kad 1524 metais S. Meyeris, palikęs ordiną, vedė.

1525 metais S. Meyeris apsistojo Bazelyje, o 1526–1531 m. buvo Strasbūro Šv. Tomo bažnyčios pamokslininkas. Prieš apsisistodamas Strasbūre, jis kurį laiką tarnavo pamokslininku Augsburgėje. 1536 m. mirus Berno reformatoriams Francui Kolbui ir Berchtoldui Halleriui, Meyeris buvo sugrąžintas į Berną.

Čia Meyeris kartu su Peteriu Kuncu iš Berno katedros ir Simonu Sulzeriu įdėjo daug pastangų siekdami sutaisyti bendrystėje liuteronus ir reformatus. 1536 ir 1537 metais Berne vykusiuose sinoduose Meyeris ryžtingai pasisakė už liuteronų ir reformatų sutarimą, tačiau dėl to kilo konfliktas su *cingliška* orientuotais Erazmu Roterdamičiu ir Kasparu Meganderiu. Meganderis net reikalavo Meyerį atleisti iš tarybos, tačiau 1537 m. pats turėjo palikti miestą.

Visgi 1536 m. gegužės 29 d. buvo pasirašytas Vitenbergo konkordatas. Šį tarpkonfesinį konkordatą pasirašė reformatų ir liuteronų teologai ir bažnyčios tarnautojai, bandydami išspręsti nesutarimus dėl *tikrojo Kristaus kūno ir kraujo* buvimo Eucharistijoje. Jis laikomas pagrindiniu liuteronybės dokumentu, kurį reformatai vėliau atmetė.

1538 m. kovo mėnesį Berne vykusiame dispute dėl anabaptistų Meyeris griežtai pasisakė prieš anabaptistus ir apkaltino juos pastačius *Šėtono sinagogą*.

1541 m., būdamas jau labai senas (76 metų!), Meyeris pasiprašė būti atleistas iš tarnystės. Jis grįžo į Strasbūrą, kad ten užbaigtų aktyvų ir neramų gyvenimą.

Meyeris buvo vienas pagrindinių Reformacijos propaguotojų Berne. Kartu su Berchtoldu Halleriu jis parašė *Apokalipsės* (1539 m.), *Laiškų korintiečiams* (1543 m.) ir *Laiško galatams* (1546 m.) komentarus.

R. Natka

Pasinaudota:

https://en.wikipedia.org/wiki/Protestant_Reformers

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Protestant_Reformers#M

REFORMATŲ BAŽNYČIOS POLITIKA SPAUDOS DRAUDIMO METAIS

mų, jie dažniausiai buvo lenkų ar vokiečių kilmės. Pasauliečiai sinodalai, vadinami Sinodo kuratoriais, tradiciškai buvo bajorai, gerai išmanantys Bažnyčios tradiciją, išsilavinę, aktyviai veikiantys jos labui ir turintys krašto visuomenėje svorį.

Tarp sinodų Bažnyčiai paritetiniais pagrindais vadovavo Sinode iš dvasininkų ir pasauliečių išrinkta *Sinodo kolegija*, kurios prezidentą ir viceprezidentą (*juo paprastai buvo renkamas tik Generalinis superintendentas – A.B. pastaba*) ministro teikimu tvirtino imperatorius. Sinodų nutarimų protokolų nuorašai, suskirstyti į kanonus ir memorialus, buvo pristatomi centrinėms valdžios institucijoms. Beje, po sukilimo jie jau buvo privalomai rašomi rusų kalba,

1922 metų Sinodo dalyviai, centre tarpe kun. P. Jakubėno ir Martyno Yčo Garbės kuratorius, prof. dr. James J. Good'as iš JAV

Sinodo savivalda, nepaisant bandymų ją pajungti centrinei krašto administracijos kontrolei, net ir įsteigus Generalinę evangelikų konsistoriją Peterburge, liko jos atžvilgiu nepriklausoma ir pavaldi tiesiogiai tai ministerijai, kuri tvarkė konfesinius reikalus. Sinodą, kuris pagal susiklosčiusią tradiciją rinkdavosi kasmet ir buvo aukščiausias šios Bažnyčios konfesinės savivaldos organas, sudarė dvasininkai ir pasauliečiai. Visi kartu jie buvo vadinami sinodalais, kurių skaičius nebuvo griežtai apibrėžtas. Sinodalus dvasininkus sudarė: Generalinis superintendentas, distriktų superintendantai su vicesuperintendantais ir parapijų klebonai bei pamokslininkai.

Kaip ir kitų religinių mažumų, daugelis reformatų dvasininkų buvo kilę iš šeimų, kurių ne vienos kartos atstovai buvo šios Bažnyčios dvasininkai. Kilę iš bajoriškų ar miestelėnų še-

taid valdžia galėjo kontroliuoti bažnyčios veiklą, nors nepasitaikė, kad būtų bandžiusi keisti priimtus sprendimus. Pirmas po sukilimo Sinodas įvyko 1867 metais. Jis iš karto susidūrė su sukilimą numalšinusios rusiškosios administracijos atviromis ir bekompromisėmis rusifikacinėmis priemonėmis, kurios buvo nutaikytos į pamatinius šios Bažnyčios veiklos dėsnius. Įdomu tai, kad, kaip matyti iš Sinodo medžiagos, jos pirmiausia buvo nukreiptos į švietimo ir kalbos vartojimo liturginėje praktikoje sferas Bažnyčiai pavaldžioje, dabartinės Baltarusijos teritorijoje buvusioje Slucko gimnazijoje. Taigi, jos lyg ir nebuvo tiesiogiai adresuotos visai Bažnyčiai, bet buvo nedviprasmiškai nutaikytos į jautriausią Jos vietą – jaunosios kartos auklėjimo ir dvasininkijos rengimo sferą. Slucko gimnazijos reformatų religijos mokytojas, distrikto

vicesuperintendentas kun. Julijonas Biergielis liepos 12 d. raštu informavo Sinodą, kad aukštesniosios švietimo administracijos potvarkiu pareikalauta, jog reformatams tikyba būtų dėstoma rusų kalba, o kasdienės, vadinamosios privačios, namų pamaldos, skirtos reformatų moksleiviams ir vedamos Slucko mokinių bendrabutyje, taip pat vyktų tik rusų kalba. Pareikalauta tučiuojau ir visiškai iš bendrabučio pašalinti lenkišką Bibliją ir lenkiškas maldaknyges. Sinodas su tiems laikams visiems prašytojams būdingu nuolankumu konstatavo, kad, kaip matyti iš šių veiksmų, vyriausybė, rūpindamasi dvasiniais savo pavaldinių reikalais ir siekdama galutinio šio krašto susiliejo su Rusija, stiprindama rusišką tautinį elementą, nedviprasmiškai rodo būtinybę visur įvesti rusų kalbą, taip pat ir pamaldų liturgijoje. Susirinkęs Sinodas konstatavo, kad nors kalba savaime ir nesudaro jokio kliuvinio, tačiau jos įvedimas pamaldose reikalaujant valdžiai susiduria su dideliais sunkumais. Todėl Sinodas nutarė parengti aiškinamąjį raštą, kuriame būtų išdėstytos aplinkybės, dėl kurių toks vyresnybės reikalavimas šiuo metu negali būti įvykdytas. Nutarta šias priežastis įtraukti į Sinodo nutarimų knygą, o jų kopiją pristatyti aukščiausiai Šiaurės vakarų krašto administracijai. Paaiškinimas prasidėjo nuolankiais *pagraudenimais* apie tai, kad Sinodas, nuoširdžiai norėdamas būti ištikimas ir paklusnus vyriausybei, šiuo klausimu susidūrė su nenugalimais sunkumais, kurių esmė yra ne kanoniniai ar nekanoniniai kokios nors kalbos tinkamumo reikalavimai. Čia pat pacituoti Apaštalo Pauliaus žodžiai iš *Laiško filipiečiams* (1,18), kur sakoma: ...*Svarbu tik tai, kad visokiū būdu... Kristus yra skelbiamas...* Ir pateikiami konkretūs argumentai. *Pirma priežastis*, trukdanti laikytis nurodymo, yra ta, kad visų reformatų parapijų dvasininkai nėra taip gerai įvaldę rusų kalbos, kad ją vartodami galėtų gana laisvai parapijiečiams skelbti Evangeliją, kuri yra šio tikėjimo pamatas. Reformatų pamaldų esmę sudaro ne apeigos, o skelbimas Dievo Žodžio, kuris į Dievišką gyvenimą pašaukia žmogaus sielą. Dvasininkija yra Dievo pašaukta skelbti Jo šventą valią ir Jo išminties paslaptis, kurios nurodo žmogui kelią į sielos išganymą, tačiau ji to negalės atlikti su švaria sąžine ta kalba, kurios ji pakankamai nemoka. Tokiu atveju dvasiškai nukentėtų ir dvasininkui patikėti tikintieji, o pats dvasininkas savo tarnystėje tikintiesiems negalėtų užtikrinti jų dvasinio gyvenimo kokybės. Dvasinis gyvenimas yra taip glaudžiai susijęs su gebėjimu įvaldyti namuose vartojamą kalbą, kaip tik ji (kalba) gali būti susijusi su pačia siela. Žmogus gali giliai ir aiškiai suvokti religines tiesas tik per suprantamą ir visiškai aiškų jam žodį. *Kaip antrą priežastį* Sinodas nurodė tai, kad dauguma lenkų ir žemaičių (lietuvių – A. B.) kilmės reformatų tikinčiųjų, iš kurių pirmieji rusų kalbą supranta tik kaip šnekamąją kalbą, o kiti jos visai nemoka, bažnyčiose negalėtų su nauda savo sielos išganymui klausytis pamokslų, skelbiamų rusų kalba. Religiniai jausmai taip suauga su žodžiais tos kalbos, kuri yra vartojama šeimoje, kad be jos tikėjimas žmogui tampa nesuvokiamas ir negyvas. Esant gi tikėjimo nuopoliui, vyksta ir moralės nuopolis, o kur nėra šių viešosios tvarkos pamatų, ten ir pavaldinių ištikimumas nėra tvirtas. Kas neatiduoda to, kas priklauso Dievui, tas neturi ir moralinio pasirengimo atiduoti to, kas priklauso valstybei. Šis

religinis principas, kaip teigė Sinodas, visada išlaikydavo reformatų tikėjimo piliečius lojaliaus sostui ne tik ramybės, bet ir suirucių metu. Dvasininkija, kuri buvo ypač išstatyta paskutinių neramumų (sukilimo – A.B.) išbandymams, pačiame maišto sukuryje nepaliko savo postų tam, kad save išsaugotų. Sinodas akcentavo, kad Reformatų Bažnyčia pagal savo principus atskiria save nuo bet kokio kišimosi į politiką ir vadovaujasi *Laiško romiečiams* (13,1) teiginiu: *Kiekvienas asmuo tebūnie pasidavęs valdančioms vyresnybėms, nes nėra vyresnybės, kuri nebūtų iš Dievo, o tos, kurios gyvuoja, yra Dievo įsteigtos.*

- Kad Reformatų Bažnyčia galėtų ir toliau išlaikyti savo autoritetą ir daryti įtaką tikintiesiems, jai reikia laisvės skelbiant Dievo Žodį ta kalba, kuria parapijiečiai nuo pat jaunumės, nuo kūdikystės, priprato girdėti savo namuose kalbant kasdienę maldą, skelbiant Dievo Žodį ir moralinius savo motinų ir tėvų pamokymus. *Trečia Sinodo nurodyta priežastis* buvo grynai praktinio pobūdžio. Rusų kalbos įvedimas kaip pamaldų ar liturginės kalbos, kaip nurodė Sinodas, esamu metu yra negalimas, nes nėra jokios liturginės medžiagos rusų kalba, o tam, kad tokia atsirastų, reikia atlikti tokius dalykus:
 - išversti Senąjį ir Naująjį Testamentus iš žydų (hebrajų – A. B.) ir graikų kalbų į rusų kalbą taip, kad šiam vertimui pritartų Reformatų Bažnyčia (teologai – A. B.);
 - išversti psalmes, giesmes ir pritaikyti joms natas choriniam atlikimui, maldas ir agendas liturgines formules: Krikšto, Šv. Vakarienes sakramento, konfirmacijos, santuokos, ligonių lankymo, dvasininkų ordinacijos, passtatų ir bažnyčių šventinimo. Šie vertimai turėtų atitikti dvasinį lygį ir turinį tų originalų, iš kurių jie bus verčiami.

Išvardijęs šias priežastis, Sinodas kreipėsi į aukščiausiąją krašto administraciją, prašydamas tarpininkauti vyriausybei, kad Reformatų Bažnyčioje būtų paliktos tos kalbos, kuriomis parapijiečiai meldėsi ligi šiol Dievui ir kuriomis jie atverdavo savo širdis Dievo Žodžio pamokslams. Taigi šis priimtas Sinodo nutarimas tapo visų be išimties Bažnyčioje vartotų kalbų apologetika. Pasinaudodamas susiklosčiusiomis aplinkybėmis, Sinodas vikriai, neagresyviai, neišskirdamas vienos kurios nors kalbos, sugebėjo aukščiausiai krašto administracijai išdėstyti argumentus, kad jos regioninių pareigūnų sumanyti žingsniai nėra taip lengvai realizuojami ir kad net jei juos pavyktų įgyvendinti, jų rezultatai neduotų norimo efekto, o veikiau priešingai – dar labiau destabilizuotų valdžios ir jos piliečių tarpusavio santykius. Kaip rodo vėlesnių sinodų šaltiniai, valdžios pareigūnai prie ankstesnių sumanymų jau negrįžo. Neabejotina, kad tokia nuosekli ir tvirta Sinodo pozicija turėjo teigiamų pasekmių sprendžiant kalbų klausimą Reformatų Bažnyčioje.

A. Baublys

REFORMATŲ BAŽNYČIOS SINODO POLITIKA SPAUDOS DRAUDIMO METAIS

<https://www.lituanistika.lt/content/3522>

Sinodo vadovybė

Jonas Yčas

Martynas Yčas

Kun. Jonas Šepetys

Sinodas visam darbui organizuoti išrinkdavo **sinodo direktorių**. Sinodo direktoriaus įgaliojimai buvo labai dideli, todėl jis išliko kaip centrinė sinodo darbą kontroliuojanti figūra. Šiai pareigybei priklausė atitinkama pagarba bei buvo būtina gera reputacija. Sinodo direktorius turėdavo būti visada iš pasauliečių tarpo ir jau turintis kuratoriaus vardą. Analizuojamu laikotarpiu (1918–1940, *past. D. G.*) nė karto nebuvo nusižengta minėtam reikalavimui. Tiriamuoju laikotarpiu net 11 kartų sinodo direktoriumi buvo renkamas reformatų Bažnyčios kuratorius, teisininkas Martynas Yčas, 5 kartus – M. Yčo brolis, profesorius, buvęs švietimo ministras Jonas Yčas. Tačiau nepaprastajame 1935 m. sušauktame sinode nusišovėjusi tvarka buvo pažeista: sinode direktorius nebuvo renkamas – buvo išrinktas tik sinodo pirmininkas ir sekretorius. Kituose nepaprastuose 1936 ir 1940 metų sinoduose jau buvo pasielgta tradiciškai: išrinktas sinodo direktorius. Jais buvo išrinkti kuratoriai J. Dučinskas ir P. Kregždė. Sinodo direktorius privalėjo gerai išmanyti bažnytinę teisę, kad bet kokių momentu, iškilus neaiškumams, operatyviai sugebėtų juos išsiaiškinti bei spręsti. Analizuojamu laikotarpiu tai buvo itin aktualu, nes senųjų rašytinių kanonų sinodas neturėjo – jie buvo likę Vilniuje. **Svarbiausia direktoriaus funkcija** buvo dalyvių balsavimo procedūros stebėjimas. Direktorius turėjo užtikrinti, kad priimant nutarimus, balsavimas vyktų tvarkingai, sąžiningai, kad kiekvieno balsavimo metu būtų reikiamas kvorumas. Sinodo direktorius privalėjo pirmininkauti visoms sinodo sesijoms. Suteikti pasisakymo teisę sinode galėjo tik sinodo direktorius. Taip pat jis turėjo teisę priimti arba atmesti siūlomus sinode svarstyti klausimus.

Kiekvienas sinodas, prieš pradėdamas darbą, išrinkdavo **sinodo cenzorių** – juo visada būdavo dvasininkas. Minėta pareigybė sinode įvesta 1803 metais. Anksčiau ši pareigybė

buvo *vadinama oratoriumi* (Baublys A. Lietuvos ev. reformatų bažnyčios sinodas: organizacija, bažnytinė savivalda ir konfesinės inteligentijos formavimas 1795–1830 metais; daktaro dis.: humanitariniai mokslai: istorija (0,5H)/LII,VDU.-V.,2000.P.48.).

Sinodo cenzorius buvo renkamas slaptu sinodo narių balsavimu. Pagrindinė jo funkcija buvo sekti, kad visame sinodo darbe būtų prisilaikoma bažnytinės teisės normų. Sinodo cenzoriaus pareigybė sustiprino sinodo direktoriaus pozicijas ir dvasininkų įtaką sinodo darbui. Sinodo cenzūros sudarymo principas rodo tendenciją stiprinti kolegialų sinodo administravimą.

Kaip teigia dr. A. Baublys, *sinodo cenzūra tapo prielaida ateityje bažnyčios administracinėje struktūroje atsirasti kolektyvinei administravimo institucijai, kurios veiklos funkcijos išsitiesė ne tik sinode, bet gauti įgaliojimai įpareigojo minėtus asmenis veikti intersinodiniu laikotarpiu* (Baublys A. Lietuvos ev. reformatų bažnyčios sinodas: organizacija, bažnytinė savivalda ir konfesinės inteligentijos formavimas 1795–1830 metais; daktaro dis.: humanitariniai mokslai: istorija (0,5H)/LII,VDU.-V.,2000.P.49.).

Tiriamuoju laikotarpiu cenzorius buvo renkamas visuose eiliniuose sinoduose slaptu balsavimu ir visada tik iš dvasininkų tarpo, išskyrus nepaprastąjį 1935 m. sinodą – jame nebuvo išrinktas cenzorius, kaip kad nebuvo ir sinodo direktoriaus.

Iš tirtų šaltinių matyti, kad cenzoriaus kaitalioti nebuvo įprasta – dažniausiai juo buvo renkamas tas pats dvasininkas. Kunigas J. Šepetys buvo išrinktas cenzoriumi net 13-oje sinodų (1924–1935,1938) (BKM „S“ GEK-18352/2.- Sinodų Memorialai 1919–1939). Kai kuriuose tiriamojo laikotarpio sinodo dokumentuose rasta cenzoriaus padarytų pastabų sinodui, kurios buvo užprotokuluotos.

Pvz.: 1920 m. pirmojo sinodo nepriklausomoje Lietuvoje, Biržuose, padaryta cenzoriaus pastaba dėl kuratorių kandidatūrų iškėlimo. Užfiksuota, kad *sinedrione* nebuvo apkalbėtos kai kurios kuratorių kandidatūros, o tai formaliai pažeidžia sinodo kanonus (BKM „S“GEK 18351/7.- Sinodų Kanonai 1919-1939.1920m. Kan.1.).<...>

Sinodo kanonus ir memorialus visi *sinodalai* patvirtindavo savo parašais. Ne kartą akcentuota, kad į sinodo kanonų ir memorialų knygas duomenų nevalia įtraukti pirmiau nei jie buvo svarstyti ir patvirtinti sinodo direktoriaus parašu. Patogumo dėlei, sinodų kanonų ir memorialų knygos buvo atskiros.

Iš Reginos Aukščionienės magistrinio darbo REFORMATŲ BAŽNYČIOS TEISINIAI ASPEKTAI LIETUVOS RESPUBLIKOJE 1918-1940 metais, ginto Mykolo Riome-rio universitete

Brastos spaustuvei dažnai nustatoma tik atlikus spaudai naudotų šriftų analizę.

Didžiausias spaustuvės pasiekimas – 1563 metais pasirodžiusi Biblija, išversta į lenkų kalbą – *Brastos* arba *Radvilų Biblija*. *Brastos Biblija* – poligrafijos meno paminklas. *Brastos Biblijoje* yra puiki Baziliko panegirika, apdainuojanti Radvilų herbą.

Biblijos vertimas užtruko šešerius metus. Visiškai naują vertimą rengė didelis vertėjų, rašytojų ir poetų kolektyvas: Jonas Laskis, Grigorijus Oršakas, Petras Statorijus, Jonas Thenaudus, Jurgis Šomanas ir kiti. *Brastos Biblija* buvo versta iš originaliųjų graikų, hebrajų bei lotynų kalbų tekstų. Visas šis didžiulis darbas ir 500 egzempliorių tiražas Lietuvos kancleriui kainavo 10000 auksinių.

InfoRef_LT

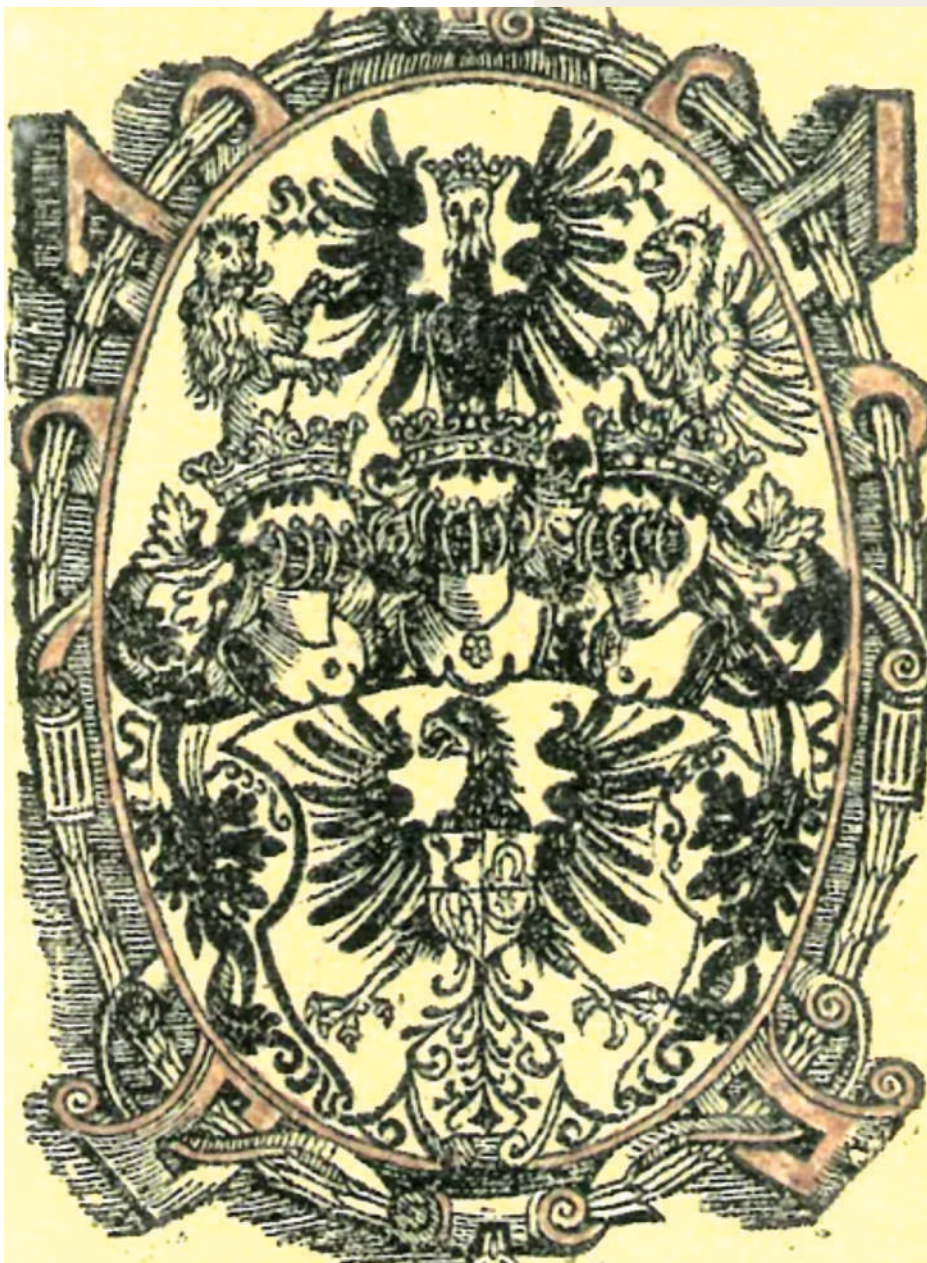
BRASTOS SPAUSTUVĖ

1553–1567 m. Lietuvos Brastoje (dab. Brestas, Baltarusija) veikė Mikalojaus Radvilos Juodojo įkurta spaustuvė leisti evangelikams reformatams reikalingą literatūrą. Žymiausias šios spaustuvės leidinys – Brastos Biblija, išspausdinta 1563 metais.

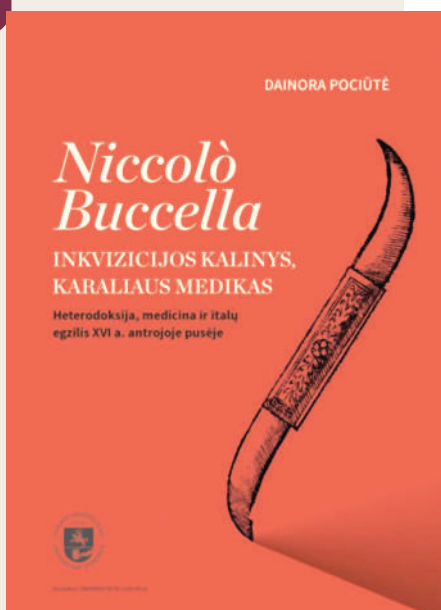
Mikalojus Radvila Juodasis, su valdovo Žygimanto Augusto žinia, Lietuvos Brastoje 1553 m. įkūrė spaustuvę ir davė pradžią nenutrūkstamai spaudos istorijai Lietuvoje. Spaustuvė veikė iki 1567 m., kai po tėvo mirties jo sūnus Mikalojus Kristupas Radvila Našlaitėlis, perėjęs į katalikybę, ją uždarė. Spaustuvę jis atidavė Vilniaus jėzuitų akademijai. Tada imta naikinti ir spaustuvės leidiniai, ypač Brastos Biblija, kurios daug egzempliorių pavyko išsaugoti tik nuplėšus antraštinius lapus.

Reformacijos idėjų sklaida paliko gana ryškų pėdsaką visos Europos knygų leidyboje. Siekdamas versti ir spausdinti knygas tautine – lenkų – kalba, Mikalojus Radvila Juodasis 1553 metais Brastoje sutelkė gausias vertėjų pajėgas. Jas papildė žinomas spaustuvininkas iš Krokuvos, Erazmo Rotardamiečio mokinys – Bernardas Vojevudka. Deja, jis Brastoje spėjo išspausdinti tik kelis veikalus. 1554 metais B. Vojevudka nuskendo. 1558 metais naujoje spaustuvėje jo pareigas perėmė kraštiečiai Stanislovas Murmelijus. Brastos spaustuvėje išleistoms knygoms būdingas anonimiškumas. Didelėje čia pasirodžiusių knygų dalyje nenurodyti nei autoriaus, nei spaustuvės. Šių leidinių priklausomybė

Radvilų herbas, kuriam panegiriką parašė K. Bazilikas

Inkvizicijos kalinys – asmeninis karalių gydytojas

Gegužės 9 d. Nacionaliniame muziejuje Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Valdovų rūmuose buvo pristatoma prof. dr. Dainoros Pociūtės monografija *Niccolò Buccella: inkvizicijos kalinys, karaliaus medikas. Heterodoksija, medicina ir italų egzilis XVI a. antrojoje pusėje*. Knygą išleido Vilniaus universiteto (VU) leidykla 2022 metais.

Renginyje, be knygos autorės prof. dr. Dainoros Pociūtės, dalyvavo senovės ir vidurinių amžių istorijos žinovas dr. Martynas Jakulis ir dr. Deimantas Karvelis, kuri vedančioji – Valdovų rūmų direktoriaus pavaduotoja kultūrai ir mokslui, istorikė prof. dr. Ramunė Šmigelskytė Stukienė pristatė kaip geriausiai žinantį Reformacijos pasaulį.

Ši knyga yra apie XVI a. italų mediką Niccolò Buccellą (m. 1599) – išskirtinės biografijos *respublica medicorum* asmenybę. Jis – *eretikas anabaptistas*, patyręs inkvizicinio proceso Venecijoje siaubą, įsitvirtino katalikų valdovų dvaruose.

Nuo 1576 m. buvo Lenkijos ir Lietuvos valdovo Stepono Batoro, vėliau – Zigmanto Vazos pagrindinis gydytojas.

Medicinos lyderiai Renesanso Lietuvoje ir Lenkijoje buvo italai, visų pirma, Padujos – žymiausios ankstyvųjų naujųjų laikų Europos medicinos studijų vietos – absolventai, savo tėvynę palikę dėl įvairių, dažnai religinių, aplinkybių. XVI a. valdovo dvaro medikų korpusą sudarydavo 2–4 medikai-fizikai, taip pat įvairių lygių chirurgai bei vaistininkai.

Dainoros Pociūtės knyga yra pirmasis Europoje tyrimas, skirtas italų medikui Niccolò Buccelai, laiko atžvilgiu nukeliantis mus į XVI amžių, o geografinė prasme teritorija apima nuo Venecijos respublikos, Transilvanijos kunigaikštystės iki Lenkijos karalystės ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės.

Monografijoje parodoma, kokia buvo Niccolò Buccello profesinė kompetencija, santykiai su kitais dvaro medikais. Veikale plačiai aptarta Stepono Batoro gydymo istorija bei jo pomirtinės kūno disekcijos aplinkybės, XVI a. medicininės ir alcheminės idėjos, pirmoji medicinos knyga Lietuvoje.

Niccolo Buccella dėl religinio persekiojimo paliko gimtąją Padują ir įsikūrė Lenkijos – Lietuvos valstybėje, tapo svarbiausiu jos gydytoju.

Autorė, paklausta, kas paskatino rinktis šią temą, atsakė, kad duomenis po truputį rinko net 10 metų, kai rašė apie kitus Italijos universitetuose studijavusius LDK jaunuolius.

Vilniaus universitetą įkūrė jėzuitai, jų ordinas draudė medicinos studijas, pomirtinį žmogaus kūno preparavimą. O senųjų Italijos universitetų pagrindiniai fakultetai buvo medicina ir teisė. Medicininį išsilavinimą galima buvo gauti tik ten. Prasideję inkvizicijos teismai Italijoje, vijo heterodoksus ieškoti gyvenamos vietos kitur. Artimiausia – Šveicarija, bet ji Buccelai netiko dėl griežtos Jono Kalvino doktrinos. Po 1562-1564 m. įkalinimo inkvizicijos kalėjimuose, Buccella pasitraukė į Transilvaniją, pas Steponą Batorą, po to su juo – į Lietuvą. Batorui mirus, skrodė jį, norėdamas nustatyti mirties priežastį. Knygoje yra dokumentai apie skrodimo rezultatus. Tuometis medicinos mokslas negalėjo atsakyti, nuo ko mirė. Dabar galima manyti, kad tai buvo genetinė, paveldima liga – inkstų policistozė, net dabar nepagydoma, taikomas tik simptominis gydymas – dializė, donoro inkstų persodinimas.

Po Batoro, Buccella tarnavo vyriausiuoju mediku Žygimanto Vazos dvare. Lietuvoje Niccolo Buccella pragyveno 25 metus, atsikvietė pas save gimines – sesers vaikus, savų neturėjo. Niccolo Buccellą galima laikyti pirmuoju verslininku Abiejų Tautų respublikoje – organizavo druskos gamybą, vertėsi pinigų skolinimu ir tapo labai turtingu žmogumi.

Niccolo Buccella buvo medicinos mokslų daktaras, neišsižadėjęs savo anabaptistinio, antitrinitoriško tikėjimo. Jį bandė *atversti* į katalikybę prie jo paskirtas jėzuitas. Tuo metu buvo tokia praktika *rekatalikizuoti* eretikus – protestantus.

Knygoje pateiktas Buccello *Testamentas* ainiams yra evangelikų heterodoksų mirties suvokimo liudijimas. Jame reikalaujama griežtai laikytis jo nurodymų, kaip organizuoti laido tuves, jei ne – neteks teisės į paveldėjimą: *kūnas būtina turi būti palaidotas kapinėse, kuriose laidojami ne popiežiškos religijos mirusieji. Senais ir pačiais skurdžiausiais drabužiais, kokie tik bus rasti namuose, aprengtas lavonas turėjo būti paguldintas į medinį grubų itališko tipo karstą ir, nieko neįspėjus, palaidotas*

naktį, prieš aušrą, ne anksčiau, bet ir ne vėliau, kaip antrą dieną po mirties, kai siela jau bus palikusi kalėjimą.... Testamente uždrausta organizuoti laidotuvių eiseną, sekti paskui karstą, rūpintis, kad jose dalyvautų kokie kilmingi asmenys...

Knygoje rasime vaistų, naudotų Steponui Batorui gydyti, sąrašą: šalavijų nuoviras su cukrumi, cinamono vanduo, persikų žiedų uogienė, eleboros ekstraktas, bebro liaukų sekretas, juozažolės nuoviras, sieros spirito ekstraktas, bezoaro akmuo, briedžio kanopa (pastarosios milteliai tuo metu buvo ypač vertinti ir plačiai taikyti) ir kt.

Dr. D. Karvelis, pakviestas pasidalinti įžvalgomis, šią monografiją pavadino savotišku istoriniu romanu ar net detektyvu, kuri, jei būtų parašyta XVI a., patektų į *Index librorum prohibitorum* – Katalikų Bažnyčios draudžiamų knygų sąrašą. Jo nuomone, pagal šią knygą galima statyti filmą – tiek daug pateikta duomenų iš Inkvizicijos protokolų.

Po išsamaus Knygos pristatymo, klausytojai dar uždavė keletą daugiau medicininio pobūdžio klausimų, į kuriuos prof. Dainora Pociūtė išsamiai atsakė.

Pasibaigus renginiui, autorei prof. D. Pociūtei teko ilgokai paplušėti, pasirašinėjant klausytojų ką tik įsigytą monografiją *Niccolò Buccella: inkvizicijos kalyns, karaliaus medikas*.

K. Kriukėnaitė

Knyga apie Radvilų Kėdainius

2023 metų Knygų mugėje buvo pristatyta Raimondos Ragauskienės, Deimanto Karvelio, Aivo Ragausko monografija ***Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės mikropasaulis: Radvilų Kėdainių visuomenė XV–XVIII a.***

Sumanymas gilintis į senąją radviliškųjų Kėdainių istoriją nebuvo atsitiktinis – jis nuosekliai siejosi su ankstesniais trijų istorikų profesorių – Raimondos Ragauskienės, Deimanto Karvelio ir Aivo Ragausko – tyrimais, skirtais Biržų ir Dubingių šakos kunigaikščiams Radviloms ir Vilniaus miesto

valdančiajam elitui. Per šios privačios valdos gyvavimo laikotarpį buvo sukauptas ir išliko kėdainietiško šaltinių masyvas, viršijantis kelias dešimtis tūkstančių vienetų, saugomas net septynių šalių – Lietuvos, Lenkijos, Baltarusijos, Rusijos, Latvijos, Švedijos ir Škotijos archyvuose. Autoriams teko perversti daugybę rankraštinių dokumentų tiek Lietuvoje, tiek kitose šalyse.

Knyga skirta privačiai didikų Radvilų valdai ir jos visuomenei XV–XVIII amžiuose. Kėdainiai nuo XV a. vidurio iki XIX a. pradžios buvo privati LDK didikų Radvilų valda. Ją valdė visų trijų kunigaikščių Radvilų šakų atstovai: 1518–1574 m. – Medilo ir Goniondzo, 1606–1695 m. – Biržų ir Dubingių, vėliau – jų palikuonys pagal moterišką liniją iš Noiburgų giminės, o nuo 1731 m. – Olykos ir Nesvyžiaus kunigaikščiai.

Biržų ir Dubingių Radvilų valdymo periodas laikytinas sėkmingiausiu Kėdainių valdos istorijoje.

Kėdainių valdoje labai svarbią vietą užėmė miestas. Tam įtakos turėjo jo geografinė padėtis: miestas įsikūrė prie labai svarbių sausumos kelių ir prie nuo 1568 m. privilegijuotos laivybinės Nevėžio upės. Veikė laisvas uostas, turėjęs didelės reikšmės miesto ir valdos prekybai bei logistikai.

Labai svarbus buvo savininkų dėmesys miestui. Iš pradžių – Kiškų, vėliau – Radvilų. Iki XVII a. vidurio Kėdainiai išsivystė į vakarietiško tipo miestą. Jau XVI a. pabaigoje Kėdainiai pasiekė vidutinio dydžio LDK miesto lygį. O esminiai pokyčiai įvyko XVII a. pirmoje pusėje, kai reformatams Radviloms valdant miestas labiausiai išsiplėtė. Tuomet ir susiklostė iki dabar išlikęs Kėdainių išplanavimas.

Kėdainiai buvo vienas iš nedaugelio LDK miestų, kur nebuvo gėda būti lietuviu. Lietuviai dominavo magistratė, lietuviškai buvo pamokslaujama bažnyčioje.

Prof. Aivo Ragausko nuomone, iš miestiečių žymiausiu laikytinas škotas Jurgis (Georgas) Benetas – pats turtingiausias, 1670 metais nobiliuotas, kunigaikščio Boguslavo Radvilos bičiulis.

Prof. Deimantui Karveliui imponuoja daugiau europinio lygio fortifikatorius, matematikos profesorius, filosofijos ir medicinos mokslų daktaras Adomas Freitagas, vadovavęs Biržų tvirtovės atstatymui, bei intelektualas, pedagogas,

literatas, kunigas Adomas Rasijus, Žemaitijos distrikto superintendantas.

Nemažas dėmesys knygoje skirtas Kėdainių valdos visuomenės daugiareligiškumui ir daugiakonfesiškumui atskleisti, aptartos kelios ryškesnės profesinės grupės – mokytojai ir medikai.

E. Jankauskaitė

Memorialinė lenta
Adomui Freitagai
ant Kėdainių Šviesiosios
gimnazijos sienos

AKTA
SYNODÓW
PROWINCJONALNYCH
JEDNOTY
LITEWSKIEJ
1626-1637

2011 metais Varšuvoje išleista knyga *Akta synodów prowincjonalnych Jednoty Litewskiej 1626-1637 (Lietuvos Vienetos provincinių sinodų 1626-1637 m. aktai)*, sudaryta Maženos Lidke's (Marzena Liedke) ir Piotro Guzowskio (Piotr Guzowski).

Knygoje *Lietuvos Vienetos provincinių sinodų 1626-1637 m. aktai* publikuojami Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios – *Unitas Lithuaniae* – sinodų, vykusių Vilniuje, protokolai. Įvade aptariamos ankstesnio laikotarpio protokolų publikacijos. Aktų originalai saugomi Lietuvos mokslų akademijos bibliotekoje, kopijos – Varšuvos Senųjų aktų archyve ir Nacionalinėje bibliotekoje. Atskiras skyrius knygoje skirtas reformatų Bažnyčios istorijai Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje (LDK) iki XVII a. vidurio. Pirmąją bendruomenę Brastoje 1553 m. įsteigė Mikalojus Radvila Juodasis. Po Liublino unijos Reformatų Bažnyčią Abiejų Tautų Respublikoje sudarė trys savarankiškos provincijos: Didžiosios Lenkijos, Mažosios Lenkijos ir LDK, būdavo šaukiami generaliniai sinodai. Aukščiausia bažnytinė valdžia provincijose priklausė superintendantams, svarbų vaidmenį vaidino pasaulietinė šlėkta. Provincijas sudarė distriktai ir parapijos. Pastebima, kad tik LDK parapijos galėjo rinktis, kuriam distriktui priklaustyti. Aptariama provincijos sinodų sušaukimo tvarka, protokolavimo procedūra. Sinodų protokoluose atsispindi reformatų Bažnyčios LDK struktūra, administravimas, pastangos suvienodinti pamaldų tvarką, mokyklų funkcionavimo klausimai, dvasininkų disciplina, jų materialinė padėtis ir ginčai su katalikų Bažnyčia dėl nuosavybės, labdarinių rinkliavų organizavimas per 30-ties metų karą iš Čekijos ir Aukštutinio Pfalco į Lenkiją išstumtų protestantų naudai, katekizavimas, taip pat ir lietuvių kalba.

<https://www.lituanistika.lt/content/34574>

MALDA

Iškilo žodis iš gelmės
užspaudė gerklę
vartosi tarp lūpų
atrodo, tuoj nukris
ir subyrės
beliks tiktai šukes surinkti

Sukilo jausmas širdyje
ir kaip liepsnos liežuvis
pakilo krūtine
susikaupė akyse
atrodo tuoj pažirs
lašų srovelėm

Trumpam akimirksniui
sustojo laikas
sustingo viskas, kas gyveno
tik iš vidaus bedugnės
lyg tuneliu
daužydama ledus
ir akmenines sienas
išsiveržė
MALDA

Ir žodis
tapo kūnu,
ir ašara
suvilgė skruostus
sulinko keliai
ir nusvirusi galva
pasiekė kelio dulkes

AK, NEAPLEISK MANĘS

Valdas Aušra
2015 vasario 26
Čikaga

Naujuoju Mažosios Lietuvos reikalų tarybos pirmininku išrinktas Kęstutis Pulokas

Sveikinimo akimirka K. Pulokas, B. Kurgonienė, V. Šilas
Nuotrauka Jono Česnavičiaus

2023 m. kovo 21 d. Vilniuje sušauktame Mažosios Lietuvos reikalų tarybos (MLRT) ataskaitiniame-rinkiminiame susirinkime naujuoju Pirmininku išrinktas liuteronas Kęstutis Pulokas – mūsų *Reformatų žinia* leidinio bendradarbis.

Sveikindami Kęstutį tapus šios labai reikalingos ne tik Mažajai, bet ir Didžiąjai Lietuvai visuomeninės organizacijos vadovu, linkime Jam sėkmingo darbo ir tikimės, jog Jis neapleis ir mūsų spaudos.

MLRT buvo įsteigta 1989 m. gruodžio mėn. Vilniuje iš Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio 1989 m. rugsėjo mėn. įkurtos Mažosios Lietuvos genocido ir kultūros klausimų komisijos.

Iš pradžių ji veikė prie Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos, nuo 1992 m. – prie Lietuvos Respublikos Seimo, o nuo 1993 m. birželio mėnesio – kaip savarankiška organizacija, kuri rūpinasi Mažosios Lietuvos liutuvų (baltų) kultūros paveldo išsaugojimu, liutuvų raštijos, kultūros, istorijos ir visuomenės veikėjų atminimo įamžinimu, Karaliaučiaus krašto liutuvų tautiniais, kultūros, dvasiniais, švietimo poreikiais.

MLRT nuo pat jos įkūrimo, t. y. beveik 34 metus vadavo Vytautas Šilas, kuris pareiškė norą pasitraukti iš vadovo pareigų ir kandidatų į pirmininkus pasiūlė žurnalistą, visuomenininką Kęstutį Puloką. Jo kandidatūrai susirinkimas vienbalsiai pritarė.

Kęstutis Pulokas – *šakninis* liuteronas. Abu tėvai, seneliai – liuteronai. Tėvas Gediminas Karolis Pulokas (1939–1998), Lietuvos kariuomenės kūrėjas, pulkininkas, buvo KAM vi-

ceministras, Civilinės saugos departamento direktorius, siekė stiprinti valstybės institucijų ir religinių bendruomenių sąveiką, bendradarbiavo su Pasaulio Bažnyčių Taryba. Mama – gydytoja terapeutė Bilga Pulokienė (Žemaitaitytė), Vilniaus evangelikų liuteronų parapijos atkūrimo signatarė. Brolis Gediminas Pulokas – vertėjas, irgi aktyviai dalyvauja visuomeninėje veikloje.

Žurnalo *Donelaičio žemė* redakcija kalbino naujai išrinktąjį pirmininką. Spausdiname ištrauką, kurioje išsamiau susipažinsime su Kęstučiu Puloku – mūsų reformatų spaudos aktyviu bendradarbiu, Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos pirmininko pavaduotoju, vienu iš tų, kurie *serga* paminklo *Lietuvos Reformacijos ir raštijos pradininkams* pastatymu Reformatų sode.

Mažosios Lietuvos reikalų taryba

ATSAKYMAI Į KLAUSIMUS

Kaip atsirado susidomėjimas Mažąja Lietuva ir jos problematika? Susidomėjimas atsirado labai natūraliai – mano šaknys ten. Taigi, pirmiausia per šeimą, giminę. O prasidėjus Atgimimui, imta vis atviriau kalbėti ir iki tol viešai nutylimomis Klaipėdos krašto ir visos Mažosios Lietuvos temomis.

Pirmoji mano, tuomet dar abituriento, publikacija – replika žurnale „Švyturys“ 1989 m. buvo

Mažosios Lietuvos klausimu. Tuomet ėmė telktis visuomeninės organizacijos, atsikūrė bažnytinės bendruomenės, vėrėsi plačios galimybės bendrauti su išeivija. Visa tai skatino įsitraukti į visuomeninę veiklą.

1994 m. VU Filologijos fakultete baigiau liutuvų kalbos ir literatūros studijas, esu vertėjas (daugiausia iš anglų kalbos), redaktorius, spaudos bendradarbis. Šalia kitos veiklos, 1993–1994 m. buvau Vilniaus evangelikų liuteronų parapijos dvimėnesinio leidinio (*Mūsų žinios*, nuo 1994 m. gegužės – *Liuteronų balsas*) vyr. redaktorius. Nuo 2005 m. daugiau nei dešimtį metų redagavau Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčios mėnraštį *Lietuvos evangelikų kelias*. Nenuostabu, kad Lietuvos liuteronų spaudoje nemažai vietos skirta Mažosios Lietuvos istorijai ir šiandienai: daugelį tikinčiųjų su Mažąja Lietuva sieja kilmė, šeimos ryšiai, būtent Klaipėdos krašte ir šiandien yra tankiausias evangelikų liuteronų parapijų tinklas Lietuvoje, jos yra svarbios įvairialypio liutuvininkų paveldo liudytojos.

Kokie svarbiausi darbai ir iššūkiai laukia MLRT? Kokie jos veiklos ateities planai?

Tęsti pradėtus darbus, ieškoti naujų veiklos sričių ir galimybių sparčiai kintančiame pasaulyje.

Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu 2023-ieji yra paskelbti Klaipėdos krašto metais. Suprantama, pagrindiniai Klaipėdos krašto ir Lietuvos Respublikos susijungimo 100-čio minėjimo renginiai vyko metų pradžioje, tačiau minėjimui turime visus metus. Norėtusi, kad šio istorinio įvykio svarba būtų aiškiau akcentuojama ne vien regioniniu, bet ir nacionaliniu mastu. Nepamirštant ir už mūsų valstybės sienų likusios Mažosios Lietuvos dalies.

Labai svarbi informacijos sklaida. MLRT kolegijos nario Valentino Juraičio rūpesčiu trečius metus veikia interneto svetainė www.mazojilietuva.lt. Vertėtų bendromis jėgomis stiprinti jos turinį, o kartu ir žinomumą. Būtina bendradarbiauti ir koordinuoti veiklą su artimomis visuomeninėmis organizacijomis – Lietuvininkų bendrija *Mažoji Lietuva*, K. Donelaičio, Vydūno ir kitomis draugijomis.

Pasinaudota Algio Vaškevičiaus straipsniu žurnale *Donelaičio žemė* 2023 m. kovas Nr.1(242)

Viešnios iš Vokietijos

Balandžio mėn. pabaigoje Lietuvoje lankėsi septynios viešnios iš Vokietijoje veikiančio Gustav-Adolf-Werk (GAW - *Gustavo Adolfo draugija*) moterų komiteto. Viena iš jų jau buvo atvykusi Lietuvon 2007 metais.

Moterys lankėsi Kauno, Vilniaus reformatų parapijose. Vilniuje dalyvavo sekmadienio pamaldose, susitiko su Krikščioniško vaikų darželio Vilniuje vadove Džiuljeta Stankevičiene, gen. superintendentu kun. Raimondu Stankevičiumi, katechetu Holger'iu Lahayne. Kaune viešnios, lydimos LERB ekonomo Merūno Jukonio, pabuvojo reformatų bažnyčioje, susipažino su parapijos veikla, apžiūrėjo senamiestį ir Kristaus prisikėlimo bažnyčią, pasikėlė ant jos stogo, nuo jo gėrėjosi Kauno, kuris joms paliko gerą įspūdį, panorama.

Viešnios prie Vilniaus reformatų bažnyčios

Po apsilankymų reformatų parapijose, viešnios išvyko į liuteronų diakonijos centrus Vakarų Lietuvoje.

Vokietijos evangelikų Bažnyčių Gustav-Adolf-Werk (GAW) organizacija įkurta 1832 metais Leipcige Švedijos karaliaus Gustavo II Adolfo 200-osioms žūties metinėms atminti. Liuteronas Švedijos karalius žuvo neaiškiomis aplinkybėmis 1632 m. lapkričio 6-ąją Liuceno mūšyje, kur jo vadovaujama Švedijos kariuomenė sumušė katalikų Romos imperijos kariuomenę.

GAW – seniausia veikiančių evangelikų pagalbos organizacija Vokietijoje, kuri materialiai padeda protestantų bendruomenėms visame pasaulyje, skiria paramą pastatų, bažnyčių statybai, įsigyti transporto priemones, teikia diakoninę pagalbą, vykdo misionierišką veiklą. Draugija vienija 21 pagrindinę grupę ir 19 moterų grupių. Nuo 2022 metų jos prezidentas – teologas evangelikas reformatas Martinas Dutzmannas iš Berlyno. Generalinis sekretorius nuo 2010 m. sausio 1 d. – liuteronas kunigas Enno Haaks'as.

Draugijos partneriai yra protestantų mažumų Bažnyčios Europoje, Lotynų Amerikoje, Centrinėje Azijoje ir Artimuosiuose Rytuose. Kasmet daugiau nei dviem milijonais eurų remiama apie 140 projektų.

GAW fondas 2024-iems metams patvirtino du LERB projektus, kurie bus vykdomi Vilniuje ir Biržų rajone.

Lietuvoje svečiavosi vokiečių iš moterų padalinio, kuris finansuoja savus projektus, orientuotus į moterų, vaikų globą, socialinį darbą. Kiekvienais metais koncentruojamasi daugiau remti kurią nors vieną šalį: šiais metais – Kubą, 2024 metais – Estiją ir Lietuvą. Viešnių kelionė buvo apžvalginė su tikslu vietoje – Lietuvoje – išvystyti problemas ir nuspręsti, kokius projektus remti kitamet.

InfoRef_LT

Viešnios prie Kauno reformatų bažnyčios

Talka Liepynės kapinėse

Aš sodinau, Apolas laistė, o Dievas augino. Todėl nieko nereikia nei sodintojas, nei laistytojas, bet Dievas – augintojas /1 Kor 3,9/.

Balandžio 22 d., šeštadienį, gausus būrys vilniečių Liepynės kapinėse apsodino tujomis Reformatų sklypą.

Vilniečiai reformatai – tikriausiai vieninteliai iš atsikūrusių po Nepriklausomybės atgavimo papapijų, sugebėjo išsireikalauti bendro laidojimo kapinėse sklypą konfesinėms kapinėms. Mums pagelbėjo tai, jog numatant vietą naujoms kapinėms Vilniuje, buvo suskubta, neatsilikant nuo liuteronų, pareikšti miesto savivaldybei norą turėti atskirą reformatų laidojimo vietą. Vienas iš argumentų buvo tas, kad reformatai turi seną tradiciją vasaros metu rengti Kapinių šventes, kurios šiek tiek šokiruoja katalikus. Tuo metu renkamės į kapines maldoje prisiminti savo mirusių artimųjų, draugų. Panašią tradiciją turi ortodoksai. Jų šeimos taip pat kartą per metus – pavasarį – susirenka kapinėse prie artimųjų kapų. Giminės suvažiuoja iš toliausių vietovių, vaišinasi, bendrauja.

Liuteronai savo sklypą jau anksčiau apsisodino, pastatė kryžių, kas metai rengia Kapinių šventes. Dabar ir mes, reformatai, galime būti ramūs, jog išlaikysime sklypą, galėsime rinktis Mirusiųjų dieną ar rengti Kapinių šventę Liepynės kapinėse, paminėti savo artimuosius, palaidotus kitose Lietuvos vietovėse, į kur ne visada galime nuvykti.

Tikėkimės, kad tujos bus prižiūrimos, laistomos, jos užaugs ir primins būsimoms kartoms, jog rūpinomės išlaikyti reformatų tikėjimą, puoselėjome iš tėvų ir senelių paveldėtas tradicijas.

InfoRef_LT

Reveransas Lietuvos Renesansui Klaipėdoje

*Reformacijos istorijos tyrėja, knygų autorė, akademikė, profesorė
dr. Dainora Pociūtė Abukevičienė ir Klaipėdos ev. liuteronų parapijos
kunigas Reinholdas Moras*

Gegužės 3-ąją Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugija (LRIKD) drauge su Mažosios Lietuvos istorijos muziejumi (MLIM) Klaipėdos piliavietėje surengė vakarą labai poetišku pavadinimu – *Reveransas Lietuvos Renesansui*.

Pristatydama iniciatyvą pastatyti paminklą *Reformacijos ir lietuvių raštijos pradininkams*, gausiai susirinkusius svečius pasveikino LRIKD vicepirmininkė dr. Ina Dagytė Mituzienė, o apie šios organizacijos veiklą trumpai papasakojo pirmininkas Donatas Balčiauskas. Renginyje savo mintimis taip pat dalijosi ir Mažosios Lietuvos reikalų tarybos Klaipėdos krašto skyriaus pirmininkas Algimantas Švanys bei MLIM direktorius dr. Jonas Genys. Vakarą metu skambėjo nuostabūs Renesanso kompozitorių kūriniai ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės rašytojų bei poetų tekstai, kuriuos skaitė Virginija Kochanskytė (aktorė), muzikavo Raimonda Janutėnaitė (mecosopranas), Artūras Kelpša (gitarą).

Na, o kantriausieji turėjo progą išklausti Reformacijos istorijos tyrėjos, knygų autorės, akademikės, profesorės Dainoros Pociūtės Abukevičienės paskaitą apie Reformacijos raidą Lietuvoje – pasiekimus ir šiuolaikinę reikšmę.

Vakaro dalyviai buvo kviečiami laisvanoriškai asmeninėmis aukomis prisidėti prie *Reformacijos ir lietuvių raštijos pradininkų* paminklo statybos, tokiu būdu spartinant istorinės Renesanso ir Reformacijos atminties įamžinimą.

LRIKD pirmininkas Donatas Balčiauskas ir Klaipėdos reformatų bendruomenės įkūrėjas doc. dr. Arūnas Baublys Kavaliauskienės nuotr.

MLIM facebook'o inf.

Panevėžiečiai kun. R. Moro tarnystės 40-mečio renginyje Klaipėdoje

Panevėžio evangelikų reformatų parapijos atstovai dalyvavo balandžio 14 d. vyksiančiame ev. liuteronų kunigo Reinholdo Moro tarnystės 40-mečio minėjimo renginyje Klaipėdoje.

Kun. R. Moras labai susijęs su Panevėžio ev. reformatų parapijos įkūrimu ir bažnyčios pastato atgavimu. Jam pradėjus savo tarnystę Panevėžyje, reformatai net neturėjo kur melstis – pamaldos buvo laikomos įvairiose vietose: tai pas parapijiečius namuose, vėliau, vykstant remontui – Muzikos mokyklos patalpose. Pasak vienos vyriausių parapijos narių Marytės Naktinienės: *Jei nebūtų kunigo R. Moro, nebūtų ir Panevėžio ev. reformatų parapijos.*

Vyresnieji parapijiečiai puikiai prisimena kun. R. Moro ener-

Koncertas *Laiškas Mamai* Kėdainių reformatų bažnyčioje

giją, pasišventimą, paprastumą, nuoširdų ir šiltą bendravimą su visais. Deja, metai eina ir ne visi panevėžiečiai, kurie būtų norėję asmeniškai pasveikinti kun. R. Morą, išsakyti Jam savo padėką ir nuoširdžiausius linkėjimus, galėjo vykti į Klaipėdą.

Klaipėdos Pilies muziejaus konferencijų salė buvo pilnutėlė. Atvyko nemažas būrelis biržiečių su kun. Rimu Mikalausku ir kun. Sigita Veinzierl, Kauno reformatų atstovai, liuteronai iš įvairių Lietuvos liuteronų parapijų.

Kun. Moras maloniai bendravo su svečiais, kurie prieš renginiui prasidedant galėjo apžiūrėti Jo veiklą atspindinčių nuotraukų parodą. Jos atkeliavo iš Biržų krašto *Sėlos* muziejaus. Mums ypač įdomios buvo tos, kuriose įamžinta kun. R. Moro veikla ev. reformatų parapijose Biržų krašte, bendra veikla su Biržų krašto reformatų kunigais ir parapijiečiais. Pasak kun. Moro, *būdamas jaunas ir energingas, jis dešimt metų tarnystės atidavė Biržų ev. reformatų parapijai, kai buvo jos prašymu „pasiskolintas“ iš ev. liuteronų. Tai buvo laikotarpis nuo 1983 iki 1993 metų.*

Po trumpų pasisakymų, visiems sugiedojus giesmę *Jei Jėzus gyvas, ko liūdėti*, moderuojantis renginį doc. dr. Arūnas Baublys pakvietė visus pasižiūrėti ištrauką iš filmo apie kun. Reinholdą Morą. Jame Jis pasakoja apie savo šaknis, vedžiodamas savo vaikystės takais, Klaipėdos krašto kapinaičių takeliais, su meile ir pagarba kalba apie savo protėvius, jų kilmę, savo senelius ir tėvelius.

Atėjus metui sveikinimams, norintieji tarti nuoširdžius padėkos ir linkėjimų žodžius net turėjo stoti į eilutę. Tikimės, kad gerbiamam Kunigui bus įdomu, radus laiko, peržvelgti Panevėžio parapijos istoriją, perkeltą į laikmeną, kurią, parapijos vardu Jam padovanojome.

Po renginio visi buvo maloniai pakviesti apžiūrėti pastatą, kur vyksta Klaipėdos ev. liuteronų pamaldos. Nors dėl istorinių peripetijų Klaipėdos ev. liuteronai neturi tikro bažnyčios pastato, naujos bažnyčios statyba yra jų ir kun. R. Moro planuose. Pastatas, kur dabar vyksta pamaldos, yra puikiai pritaikytas joms ir visai parapijos veiklai. Po to dar nuoširdžiai pabendraavę, pavaišinti kun. R. Moro taip mėgstamu plovu, džiaugdamiesi turiningai praleistu laiku, pasukome namų link. Nuoširdžiai dėkojame už šiltą priėmimą.

Irena Skiauterytė

Foto Irenos Skiauterytės

Kėdainių šviesiosios gimnazijos ir muzikos mokyklos mokytojai bei mokiniai Motinos dienos sekmadienį – gegužės 7 d. – surengė koncertą Reformatų bažnyčioje *Laiškas Mamai*. Koncertavo Kėdainių šviesiosios gimnazijos ir muzikos mokyklos mokiniai ir mokytojai bei Kėdainių krikščioniškos muzikos grupė *Arti*.

Koncertą Dievo Žodžiu ir Malda pradėjo ir pabaigė Kėdainių reformatų bažnyčios administratorius, kun. Raimondas Stankevičius.

Koncerto idėjos autorė ir organizatorė – reformatų bažnyčios vargonininkė, Kėdainių šviesiosios gimnazijos bei muzikos mokyklos mokytoja Sigita Aukštietjūtė Morkūnienė.

InfoRef_LT

REFORMATŲ SINODO RŪMAI VILNIUJE

Pernai baigtas tvarkyti Reformatų sodas Vilniuje, priešais Reformatų bažnyčią. Sodo vakarų pusėje stovi XVI – XIX a. viduryje statyti Sinodo rūmai.

Sovietų laikais pastate buvo įrengti butai. Nepriklausomybės pradžioje pastatas buvo grąžintas reformatams. Deja, neatsirado veiklių žmonių, kurie būtų sugebėję rasti idėjų bei lėšų pastato atstatymui. Kelis dešimtmečius jis buvo neprižiūrimas. 2013-ųjų kovą didžiulis gaisras pastatą smarkiai nusiaubė. Trijų aukštų pastatas ėmė degti nuo apačios. Ugnis akimirksniu prarijo laiptinę, išdegė apie 150 kvadratinį metrų stogo, apie 300 kvadratinį metrų patalpų per visus aukštus. Griuvėsiai buvo keletą kartų perparduoti, kol pateko į rankas sumaniems verslininkams, kurie pagaliau praktiškai pastatą išgelbėjo nuo sunykimo.

Pastate suplanuota ir beveik įrengta 19 butų, kurių kiekvieno kaina siekia apie pusę milijono eurų. Visi butai jau parduoti, vyksta vidaus išplanavimo ir įrengimo darbai. Laikančios konstrukcijos sienos – autentiškos: plytų, akmenų mūras.

Dalyje pastato paliktos autentiškos perdangos – plytų mūrų skliautai, o naujos – iš monolito.

Baigiamas restauruoti fasadas, paliekamos eksponuoti autentiškos architektūros detalės. Dalis sienų autentiškai tinkuotos, kitos – atviras plytų mūras.

Daugiausia duomenų apie Sinodo rūmus yra istoriko ir archyvaro Vaclovo Gizberto Studnickio (1874-1962) kapitaliniame veikle *Kościół Ewangelicko-reformowany w Wilnie : historia, organizacja, świątynia (Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčia: istorija, organizacija, šventovė)*, kurį sudaro net penkios knygos, pateikiančios daug informacijos iš evangelikų reformatų istorijos.

Sinodo pastato istoriją išsamiai nagrinėjo ir Teresė Dambrauskaitė (g.1932 m.), kuri nuo 1959 metų dirbo Specialiojoje mokslinėje restauracinėje gamybinėje dirbtuvėje, vėliau, nuo 1969 metų – Paminklų konservavimo institute (1988 m. jis pervadintas Paminklų restauravimo projektavimo institutu) Istorinių tyrimų skyriuje.

T. Dambrauskaitė savo tyrimus grindė išlikusiu 1831 metų evangelikų reformatų Sinodo inventoriumi. Šiame inventoriuje pateikiama daug įdomių žinių apie šį kultūros paveldo objektą – XVI–XIX a. viduryje baigtus formuoti Sinodo rūmus.

Gotikos laikotarpiu stovėjęs dviejų aukštų namas (dabartinio pastato pietinė dalis) Renesanso laikotarpiu buvo rekonstruotas, o šalia jo pastatyta koplyčia – bokštas su rūsiu. Jame – XIX a. buvusio archyvo vieta. Po šia patalpa rūsyje yra kriptos, galimai kažkada ten buvo palaidojimai.

Klasizmo laikotarpiu pastatai buvo sujungti į bendrą dabartinį pastatą. Jame buvo gyvenamosios patalpos, vėlesniu laikotarpiu šiauriniame pastato gale įkurta archyvo salė, kurioje nuo 1929 metų iki XX amžiaus vidurio buvo saugomi vertingi XVI–XVIII a. veikalai, išleisti garsiose spaustuose. Jų autoriai – Reformacijos pradininkai, Jos idėjų skleidėjai, kritikai ir mokslininkai: Martynas Liuteris, Pilypas Melanchtonas, Ulrichas Cvinglis, Jonas Kalvinas, Heinrichas Bulingeris ir kt., taip pat reformatų rankraštiniai dokumentai, kurie 1940 metais buvo paimti į Mokslų akademijos Vrublevskių ir Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekų fondus.

Rūmuose buvo ne tik bibliotekai, archyvu paskirtos patalpos, bet ir mokytojų, vargonininko butai, vargšų vaikų bendrabutis. Sklypas buvo aptvertas mūrine tvora, dengta čerpėmis. 1833 metais rūmai buvo remontuojami – įstatytos naujos durys, permūrytos krosnys.

Pirmą kartą mūsų laikais šio pastato architektūros tyrimus 1996 m. atliko architektė Vilnė Knežienė.

2019 m. viešosios įstaigos *Architektūros tyrimų centras* atlikti tyrimai patikslino pastato statybos raidą, išaiškino rekonstrukcijų ir perstatymų laikotarpius. Polichromijos tyrėjas Stasys Latonas ant lubų ir sienų aptiko XVIII a. pab. – XIX a. laikotarpio skirtingų rekonstrukcijos etapų spalvinės tapybos. O svarbiausias atradimas neabejotinai yra renesanso laikotarpio koplyčia, kuri buvo integruota į XIX a. pastatą. Koplyčios rūsių skliautuose iki šiol yra išlikusios angos karstams nuleisti.

T. Dambrauskaitės nuomone, dabar stovinčių rūmų dalis su apvaliu bokštu, po kuriuo rūsys su kriptomis, yra pirmosios reformatų bažnyčios fragmentas.

Kultūros paveldo departamento (KPD) specialistai mano, kad šios patalpos galėtų būti pritaikytos ir prieinamos visuomenei kaip muziejinės patalpos, skirtos, pavyzdžiui, šio pastato istorijai pristatyti.

Nors Rūmai buvo perparduoti kelių kartų, bet būtų pirkėjai turėtų žinoti, kad jiems teks laikytis paveldosaugos reikalavimų, nes pagal Apsaugos sutarčių taisyklės sutarties sąlygas lieka galioti ir kai objektas parduodamas naujam valdytojui. Tad pagal Apsaugos sutartyje nurodytas sąlygas, į butus turėtų būti įleidžiami lankytojai, norintys pamatyti kultūros paveldo objekto patalpas.

Prie pabaigto restauruoti pastato turėtų būti pritvirtinta lenta, informuojanti, kad šiame XVI–XIX a. statytame pastate iki II-o pasaulinio karo buvo Reformatų Bažnyčios *Lietuvos Vienetos* Sinodo rūmai, biblioteka, archyvas.

InfoRef_LT

Pasinaudota

www.capital.lt/lt/reformatu-sinodo-rumai-pj1305

Kėdainių klebonija tarneus kilniam tikslui

Kėdainių evangelikų reformatų parapijai priklausanti buvusi klebonija pernai buvo pradėta tvarkyti Bažnyčios, GAW fondo bei Lipės bažnyčios (Vokietija), pagalba. Tai yra investicinis projektas, nes didžioji dalis lėšų yra LERB santaupos. Gautos lėšos bus skirtos dvasininkų pensijų fondui.

Bažnyčios ekonomas Merūnas Jukonis pasakojo, kad senosios klebonijos pastatas daug metų buvo apleistas, nenaudojamas – tik leista savivaldybės archeologui ir dailininkui laikyti savo rakandus. Bet pastato stogas pradėjo praleisti vandenį, pridarydamas nemažai žalos, ilgą laiką nešildomos patalpos irgi darė savo... Savivaldybė ėmė siuntinėti raštus su prašymu tvarkyti pastatą.

Kaip jį prikelti naujam gyvenimui ne kartą buvo svarstoma Konsistorijos posėdžiuose, siūlomi įvairūs variantai.

Pastatyti naują pastatą būtų buvę turbūt paprasčiau ir veikiausiai pigiau, bet šis Bažnyčiai priklausantis pastatas visgi yra pačioje Kėdainių širdyje: iš vienos pusės stovi istorinė XVII a. statyta renesansinė rotušė, iš kitos – to paties laikotarpio ir stiliaus evangelikų reformatų bažnyčia su kunigaikščių Radvilų mauzoliežiumi. Aplinkui ir kiti išskirtiniai istoriniai pastatai.

Sovietmečiu čia buvo sporto mokyklos administracija (pačioje bažnyčioje buvo sporto salė) ir persirengimo kambariai, o atgavus nepriklausomybę pastatas grąžintas LERB. Parapija prieš du dešimtmečius juo trumpai naudojosi kaip klebonija, vėliau rinkdavosi po pamaldų pabendrauti, priimdavo svečius. Reikėjo nuspręsti, ar leisti pastatui sunykti, ar jį gelbėti. 2020 m. Konsistorija nusprendė investuoti savas bei partnerių lėšas į buvusios Kėdainių reformatų klebonijos renovaciją, po to pastatą nuomoti ir susigrąžinti įdėtas lėšas bei pavedė LERB ekonomui Merūnui Jukoniui imtis remonto darbų. Klebonijos renovavimas M. Jukoniui ir parapijos pirmininkui R. Šeliakui tapo dideliu iššūkiu. Remontas, po įvairių derinimų, taip pat ir su potencialiais nuomininkais, prasidėjo per pačią koronaviruso pandemiją. Pagrindinis etapas buvo planuojamas užbaigti 2022 metais, tačiau prasidėjęs karas Ukrainoje kiek sujaukė planus ir ne tik užtęsė darbus, bet ir pabrangino...

Pastate buvo atliktas kapitalinis remontas: pakeistas čerpių stogas, sudėti nauji mediniai šilti langai, pakeista visa elektros instaliacija, išvežti nauja santechnika, šildymo ir vėdinimo sistema, pastatas apšiltintas, sutvarkytas fasadas ir kt.

2023 m. sausio mėn. vidaus remonto darbai buvo baigti ir nuo vasario mėn. patalpos išnuomos asociacijai *Kėdainių samariečiai*, kurie jau anksčiau nuomojo reformatams priklausančius taip vadinamus Rektorijų namus (priešais pat Reformatų bažnyčią).

Asociacija *Kėdainių samariečiai* įkurta Kėdainiuose 2019 metais ir sėkmingai veikia, padėdama nepasiturintiems, socialiai remtiniams žmonėms, daugiavaikėms šeimoms. Jie yra padalinys pasaulyje plačiai žino-

mos *Samariečių Bendrijos*, įkurtos Lietuvoje atgavus nepriklausomybę 1992 metais. Šios Bendrijos prezidentė išrinkta Sonata Patkauskaitė, vadovaujanti *Kėdainių samariečiams*, kurie gražiai bendrauja su reformatų parapija. Žiemą jų patalpose buvo laikomos pamaldos. 2021 metais prisidėjo rengiant Reformacijos dienos minėjimo iškilmingas pamaldas, į kurias buvo suvažiavę reformatai iš beveik visų Lietuvos parapijų. Jie taip pat labai aktyviai padeda ukrainiečiams, atvykusiems į Kėdainius bei organizuoja pagalbos siuntas į pačią Ukrainą.

InfoRef_LT

Ryšių ir informacinių sistemų batalionui suteiktas Kristupo Radvilos Perkūno vardas

Lietuvos kariuomenės Ryšių ir informacinių sistemų batalionui (RISB) nuo sausio 1 d. Krašto apsaugos ministro įsakymu suteiktas Lietuvos didžiojo etmono Kristupo Radvilos Perkūno ryšių ir informacinių sistemų bataliono vardas.

Lietuvos karaliaus, didžiųjų kunigaikščių ir kitų istorinių asmenybių vardų suteikimu kariniams vienetams siekiama užtikrinti istorinio ryšio tęstinumą, kariuomenės tradicijų puoselėjimą, domėjimąsi jos istorija bei įprasmininti šaliai pasižymėjusius asmenis.

Lietuvos didysis etmonas Kristupas Radvila Perkūnas pasižymėjo kaip karingas ir sumanus karo vadas, patekęs į pasaulio istoriją bei karybos vadovėlius dėl įspūdingo ir sėkmingo reido su persikėlimu per Volgos upę, – apie šią istorinę asmenybę sakė RISB vadė plk. lt. Jurgita Savickaitė.

Lietuvos didžiojo etmono Kristupo Radvilos Perkūno ryšių ir informacinių sistemų batalionas įkurtas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino štabo bataliono trijų Ryšių kuopų pagrindu iškilmingos ceremonijos metu 2019 m. sausio 1 d. Pagrindinis šio bataliono, pasižyminčio naujausiomis technologinėmis tendencijomis ir atsparumu kibernetinėms poveikio priemonėms, tikslas – saugus ryšys tarp Lietuvos kariuomenės padalinių, užtikrinantis galimybę kariuomenės vadui vadovauti padaliniams ir juos valdyti.

2022 m. liepos viduryje iškilmingoje RISB vado pasikeitimo ceremonijoje vadovavimą perėmė plk. lt. Jurgita Savickaitė, tapusi pirmąja bataliono vade Lietuvos istorijoje.

Kristupas Radvila Perkūnas (1547-1603) yra garsus dėl savo narsos ir didelio skaičiaus karinių pergalių. Lietuvos didysis etmonas, žymus karvedys, garsios Radvilų giminės ainis, Mikalojaus Radvilos Rudojo sūnus, žymių Lietuvos didžiųjų etmonų Jonušo Radvilos ir Kristupo Radvilos (II) Jaunojo tėvas. Dalyvavo Livonijos kare, pirmiausia – tėvo laimėtame Ūlos mūšyje. 1570 m. jam buvo patikėta vadovauti Lietuvos sienos su Livonija apsaugai, jis pasižymėjo kovose su rusais ir švedais. Kaip karvedys, dalyvavo Stepono Batoro žygiuose prieš Rusiją po kurių privertė Rusijos valdovą derėtis su Steponu Batoru dėl taikos ir svariai prisidėjo prie pergalės Livonijos kare bei Rusijos grėsmės pašalinimo gana ilgam laikui.

www.KAM.LT informacija
RISB nuotrauka

Martyno Mažvydo 460-osios mirties metinės

Prieš 460 metų, 1563 m. gegužės 21 d., Ragainėje mirė evangelikų liuteronų kunigas Martynas Mažvydas, vienas lietuvių raštijos pradininkų, pirmosios lietuviškos knygos Katekizmo prasti žodžiai (1547 m.) ir kitų leidinių parengėjas.

Kun. Martyną Mažvydą labai gražiai, jautriai pamaldose Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčioje paminėjo katechetas Holger'is Lahayne, taip pat Dievo Žodžiu bei malda jis užbaigė Martyno Mažvydo minėjimo renginį – *skaitymus* prie Reformatų sode statomo paminklo *Reformacijos ir lietuvių raštijos pradininkams*, kuriame dešimčia stelų bus pagerbti

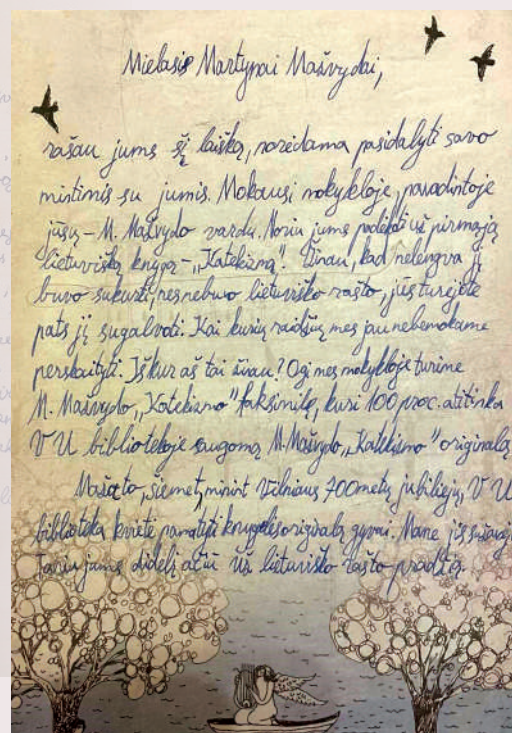
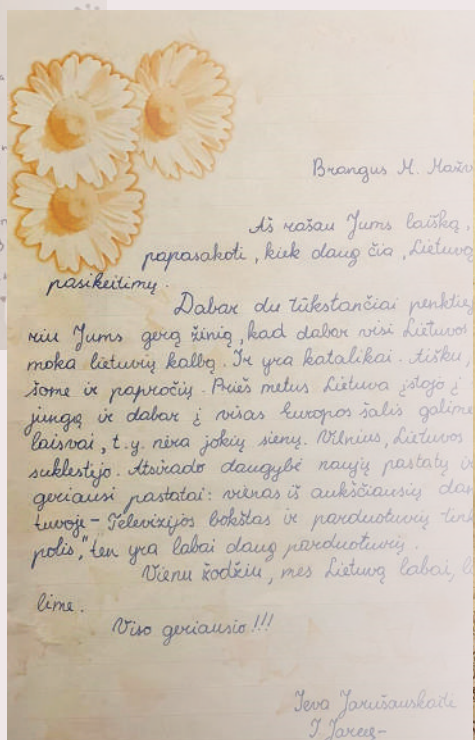
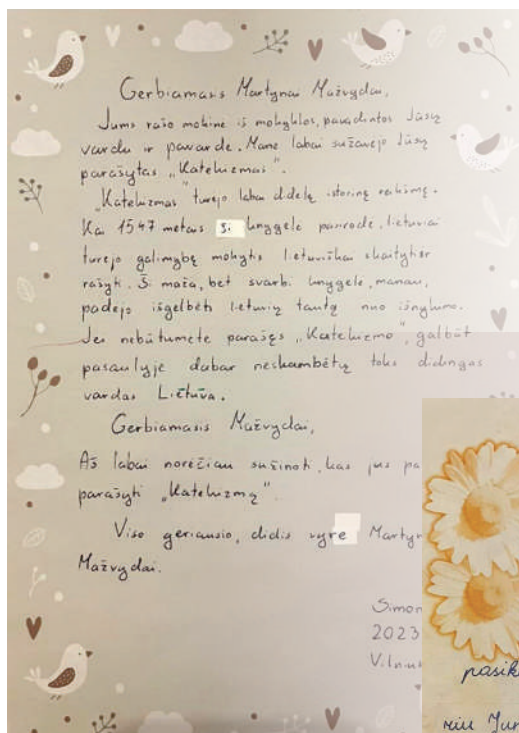
lietuvių raštijos pradininkai – kunigai ir pasauliečiai. Viena stela skirta liuteronų kunigui M. Mažvydui ir Jo *Katekizmui*.

Kun. M. Mažvydas buvo prisimintas ir Vilniaus evangelikų liuteronų bažnyčioje.

Paminėti M. Mažvydą Reformatų sode prie statomo paminklo vilniečius pakvietė Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugija. Dalyvavo Vilniaus Martyno Mažvydo progimnazijos 6 b ir 6-pr klasių moksleiviai ir lietuvių kalbos mokytoja Gitana Šeštokienė, paruošusi jaunuosius skaitovus.

Skaitymus moderavusi Draugijos valdybos narė dr. Austė Nakienė priminė kun. Martyno Mažvydo nuopelnus lietuvių raštijai, taip pat skaitė poeto Kazio Bradūno eilėraščius, skirtus šiam didžiavyriui. Renginyje dar kalbėjo Draugijos valdybos nariai Kęstutis Pulokas, Vytautas Gocentas.

Vilniaus Martyno Mažvydo progimnazijos mokiniai kiekvienais metais rašo laiškus Martynui Mažvydui ir kuria akrostichus. Tądien 6 b ir 6 pr klasių moksleiviai perskaitė 2005 ir 2023 metais moksleivių rašytus Mažvydui laiškus bei akrostichus su žodžiu *Katekizmas*.

Pasibaigus renginiui, katechetas H. Lahayne pakvietė moksleivius apsilankyti šalia esančioje Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčioje, pasigrožėti unikaliomis kesoninėmis lubomis, išlikusiomis nuo 1835 metų, nepaisant to, kad sovietmečiu joje buvo įrengtas kino teatras *Kronika*, kuriame, tikriausiai, mėgo skirti pasimatymus jų tėvai.

**KARALIAUČIUJ IŠSPAUSDINTA,
ATEITY BRANGI JIS BUS,
TEN PIRMOJI ABĖCĖLĖ,
EILĖS LIEJAS PER KRAŠTUS.
KELIOS DALYS MUMS PASAKO:
„IMKIT IR SKAITYKITE MANE!“
ZANAVYKAMS IR AUKŠTAIČIAMS
MAŽVYDAS TEBUS BRANGUS.
AUTORIUS JIS KNYGOS PIRMUTINĖS,
SIMBOLIS LIETUVIŠKOS PRADŽIOS.
BARBORA MITKEVIČIŪTĖ, 6 A KL.**

Martyno Mažvydo gimimo data ir vieta nėra žinomos. Spėjama, kad gimė po 1510 m. paprūsėje – Švėkšnos, Gardamo ir Žemaičių Naumiesčio ruože. Iki 1546 m. gyveno ir dirbo Vilniuje. Manoma, kad 1539-1542 m. galėjo mokytojauti Abraomo Kulviečio įsteigtoje protestantiškoje kolegijoje.

Dėl Reformacijos idėjų skleidimo Vilniuje buvo persekiojamas, galbūt netgi kalintas (*Karaliaučiaus universiteto rektoriui Johanui Brettschneideriui 1548 m. lotyniškai rašytame laiške M. Mažvydas įsivardija pirmuoju tikėjimo kankiniu – protomartyr*).

Prūsijos kunigaikštis Albrechtas Brandenburgietis 1546 m. birželio 8 d. M. Mažvydą pakvietė į Karaliaučių, ir tą pačią metų rugpjūtį kunigaikščio lėšomis šis pradėjo teologijos studijas Karaliaučiaus universitete, kurį bakalauro laipsniu baigė 1548 m. balandžio 5 d. – pirmasis iš LDK studentų lietuvių. Nuo 1549 m. kovo 18 d. M. Mažvydas tarnavo Ragainės evangelikų liuteronų lietuvių parapijos klebonu, čia vedė ankstesnio Ragainės kunigo dukterį Benigną Lauterstern.

1554 m. M. Mažvydas buvo paskirtas vyskupo vietininku – arkidiakonu Ragainės apskrityje. Taip pat dirbo apskrities valdytojo raštininku ir vertėju, vadovavo parapijos mokyklai, rūpinosi bažnytiniu giedojimu. Susirašinėjo su kunigaikščiu A. Brandenburgiečiu, laiškuose išsamiai aprašė Ragainės parapijos būklę.

Mirė kunigas M. Mažvydas 1563 m. gegužės 21 d. ir buvo palaidotas Ragainės evangelikų liuteronų bažnyčioje.

Šios mūrinės bažnyčios vietoje Ragainėje 1547 m. stovėjo medinė, kurioje tarnavo Martynas Mažvydas.

InfoRef_LT

Pamokykit ir mus

*Martyno Mažvydo pamokose
Sušnekot pirmąkart lietuviškai
Ir jau Tolminkiemį su Donelaičiu
Kalbėjot klasikų kalba.
Paskui, despotų gaudomos ir žudomos,
Subėgot į Pavasario balsus ir Pragiedrulius,
O Putino, Krėvės ir Aisčio rankose
Spindėjot, auksu, gintaru ir ašarom.
O, mūsų geros, brangios raidės,
Dabar po visą žemę išbarstytos,
Pamokykit ir mus jon atsigulti
Lygiai, ramiai, prasmingai,
Kaip jūs į knygų puslapius.*

Kazys Bradūnas (1917-2009)

STOVYKLOS

Stovyklos NemRadas vadovų susitikimas

Balandžio 1 dieną Vilniaus reformatų bažnyčioje įvyko pirmasis 2023-ųjų metų vaikų vasaros stovyklos *NemRadas* vadovų susitikimas. Pradžioje išklauseme kun. Tomą Šerną, pareflectavome apie Bažnyčios vertybes, padiskutavome, kodėl vadovams asmeniškai svarbu prisidėti prie stovyklautojų dvasinio ugdymo. Taip pat pasidžiaugėme, kad jau **30-ą vasarą** galime pakviesti vaikus savaitę dalintis šiomis vertybėmis. Vėliau ėjome aptarti ir planuoti stovyklos veiklą, kartu su stovyklos kapelionu kun. Franku van Dalenu gilinomės į būsimos stovyklos pamokėlių medžiagą. Po visos dienos darbų ir planavimo visi keliavome draugiškai pažaisiti boulingo ir pasidalinti dienos įspūdžiais.

Jubiliejinė 30-oji vaikų vasaros stovykla *NemRadas* vyks **liepos 22-29 dienomis** Nemunėlio Radviliškyje, Biržų rajone, netoli dviejų upių – Nemunėlio ir Apaščios – santakos.

Šiais metais esame pasiruošę priimti 120 vaikų nuo 7 iki 14 metų ir formuoti 12 būrių pagal amžių ir lytį. Stovykloje kasdien gilinsimės į Dievo Žodį, dalyvausime būrelių veiklose, eisime į žygius ir kitaip įdomiai leisime laiką. Kiekviena stovyklos diena bus vis kitokia. Jau buvę stovyklautojai puikiai žino būrių prisistatymo, šou, žygio dienas ir jų veiklas, o būsimi nauji stovyklos dalyviai greitai galės susipažinti su jomis ir patirs daug įdomių ir nepamirštamų įspūdžių.

Registracija ir daugiau informacijos mūsų facebook'o paskyroje –
www.facebook.com/nemradas

SU ŠILČIAUSIAIS LINKĖJIM AIS – NEMRADO KOMANDA

Reformatų jaunimo stovykla kviečia

Pirmoji evangelikų reformatų jaunimo stovykla vyko maždaug prieš 29-erius metus. Šios stovyklos vietos vis keitėsi: Švobiškis, Papilys, Nemunėlio Radviliškis, Biržai.

Po pertraukos atgaivinta ir jau penktus metus planuojama stovykla 15-18 metų jaunimui veiks šių metų liepos 16-20 dienomis Papilio pagrindinėje mokykloje.

Tai krikščioniška stovykla, kurioje siekiama skatinti jaunus žmones gilintis į Šventąjį Raštą, ugdyti teisingas vertybes, mokytis(s) būti vadovais vaikų stovyklose, aktyviai bei kūrybingai leisti laiką. Stovykla – tai puiki vieta, kurioje galima surasti draugų visam likusiam gyvenimui!

Kontaktai: reformatujaunimostovykla@gmail.com

Matas Kairiūkštis +37060642351

L. Stanislovaitienė

Sporto stovykla *Daugiau nei pergalės*

Po devynerių puikiai pavykusių sporto stovyklų, dešimtą kartą nepriklausomoje Lietuvoje evangelikų reformatų Bažnyčia kartu su Švedijos suvienyta evangelikų bažnyčia (angl. - *United Evangelical Church of Sweden*, šved. – *Ekumeniakyrka*) organizuoja krikščionišką sporto stovyklą.

Tikimės, kad ir šia stovykla susidomės tiek vaikai, tiek jų tėveliai. Stovyklą organizuojame visi kartu: Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia suteikdama dvasininką sielovada, dvasinio mokymo programos priežiūrą, stovyklautojų tėveliai - aukodami reikiamą išlaikymo sumą, savanoriai vadovai bei profesionalūs treneriai iš Lietuvos - dirbs stovykloje aukodami savo laiką ir žinias.

Stovyklą organizuoja Eglė Grucytė – stovyklos direktorė, tel. +370 699 19871, el. paštas egliukas75@hotmail.com.

Stovykloje be sporto užsiėmimų, įvairių pramogų, vaikai mokysis giedoti, dalyvaus pamokėlės, lankysis vaikų pamaldose, jiems bus diegiamos krikščioniškos vertybės.

Sporto stovykla vyks Kėdainių rajone Akademijos gimnazijoje, esančioje adresu Jaunimo g. 2, 58339 Akademija, Kėdainių r. Šiais metais laukiame apie 30 vaikų – stovyklautojų nuo 6 iki 14 metų, kuriuos numatoma suskirstyti į 5 būrius pagal amžių. Berniukai ir mergaitės bus atskiruose būriuose.

Taigi, dešimtoji krikščioniška sporto stovykla *Daugiau nei pergalės* vyks 2023 m. liepos 1 – liepos 8 dienomis Kėdainių rajone.

Visi norintys dalyvauti prašome registruotis aukščiau nurodytais kontaktiniais duomenimis ir su gera nuotaika bei kamuoliais ir kitais žaidimais esate laukiami stovykloje.

Su meile, organizatoriai

InfoRef_LT

Dėkojame visiems, padėjusiems remontuoti N. Radviliškio bažnyčią

Esame maža nedidelio miestelio parapija su dideliu Bažnyčios pastatu, kurį turime prižiūrėti. Kiekvieną sykį užėjus lietui, audrai ar škvalui su dideliu rūpesčiu taisydavom kaskart atplėštą stogo dangą, lopydavom skyles bokšte ir su nerimu galvojom apie artėjančią remontą.

Prieš metus pradėjome rinkti lėšas sekmadienio ir kapų pamaldose, tačiau pavasarį meistrams apžiūrėjus bokštą ir įvertinus darbų apimtį supratome, kad vieni nepajėgsime to padaryti. Visa parapija svarstėme, meldėmės, sprendėme ir nutarėme kreiptis pagalbos į jus, mielieji! Su kiekviena diena, su kiekviena auka visi drauge artėjom tikslo link. Atrodo, tokio žemiško, bet kartu ir reikšmingo

mums ir Dievui. Per tris savaites parapijos sąskaitą pasiekė aukos iš visos Lietuvos ir iš užsienio. Aukojote jūs, broliai ir sesės Kristuje, aukoję politikai ir ūkininkai, aukoję vaikelius auginančios mamos ir verslo žmonės, aukoję neįgalieji ir sveikieji.

Tikime, kad be Šventosios Dvasios pagalbos ir raginimo kiekvieno iš jūsų širdyse nebūtume sugebėję to padaryti. 6564 eurai! Ir visi ligi vieno jau sumokėti!

Šiandieną Bažnyčios bokštas – suremontuotas, vėl siekia debesis, o kryžius ant jo vėl kviečia mus pakelti širdis ir akis į aukštumas.<...>

Ačiū Dievui ir jums visiems, kurie maldomis, aukomis, darbu, patarimu ar palaikymu prisidėjote, kad bažnyčios pastatas dar ilgai tarnautų Dievui ir žmonėms!

Viešpaties Jėzaus Kristaus malonė, Dievo meilė ir Šventosios Dvasios bendrystė tebūna su jumis visais! (2 Kor 13,13)

ISSN 2669-1841

VYR. REDAKTORIUS gen. superintendentas

kun. Raimondas Stankevičius

Redaktorė: Dalią Gudliauskienė

Leidiniui talkino:

Kęstutis Pulokas, Genovaitė Mikalajūnienė

Dizainas ir maketas Aušrinės Bareikytės-Čižikienės

Tiražas 100 egz.

Redakcija:

Pylimo 20-13, Vilnius,

Konsistorijos raštinė Vilniuje

Tel. +370 69904137, +370 655 43678

Leidėjai straipsnius taiso ir trumpina savo nuožiūra

Mūsų leidinyje pateiktus kai kuriuos straipsnius galite skaityti

www.ref.lt

